POLITISK KRONIK

UDLANDET

Oktober 1958

1. – Storbritannien protesterer i en note til Island mod de islandske patruljebådes gentagne forsøg på at sætte mandskab ombord i de britiske trawlere i åben sø og forbeholder sig ret til foranstaltninger, der kan hindre sådanne overgreb.

I noter til U. S. A. og Storbritannien erklærer Sovjetunionen, at formålet med den forestående konference i Genéve (se p. 225) må være en overenskomst om standsning af forsøg med kærnevåben for bestandig. – 23. Konseilspræsident de Gaulle udtaler, at Storbritannien, U. S. A. og Frankrig i maj var enige om, at målet var begrænsning af og kontrol med rustningerne, særlig hvad angår kærnevåben, og at hele spørgsmålet ville komme ind på et forkert spor, hvis standsningen af forsøgene sattes som mål. De to allierede har desværre opgivet dette standpunkt, men Frankrig har ikke ændret anskuelse, og den dag nærmer sig, da det er Frankrigs tur at afprøve kærnevåben, idet Frankrig ikke kan acceptere en kronisk underlegenhed. – 30. kritiserer Sovjetunionen, at U. S. A. og Storbritannien sammenkæder spørgsmålet om en forlængelse af den foreslåede midlertidige standsning af forsøgene med kærnevåben med nedrustningsspørgsmålet i almindelighed. Dette er et forsøg fra vestmagternes side på at skaffe sig frie hænder til når som helst at genoptage forsøgene, og vestmagternes holdning giver Sovjetunionen ret til at fortsætte sine forsøg, indtil den har gennemført lige så mange som U. S. A. og Storbritannien til sammen siden 31/3. – 31. Konferencen om standsning af forsøgene med kærnevåben og oprettelsen af et kontrolsystem til sikring af overholdelsen af en overenskomst herom begynder i Genéve med deltagelse af repræsentanter for Sovjetunionen, Storbritannien og U. S. A.

Præsident Chiang Kai-shek giver udtryk for sin forbavselse over udenrigsminister Foster Dulles' udtalelse om en eventuel reduktion af garnisonerne på Quemoy og Matsu (se p. 227) og udtaler, at det er en ensidig erklæring, som ikke binder Formosaregeringen. Samme dag udtaler præsident Eisenhower, at han »som soldat« er af den opfattelse, at det ikke er en god ting at holde så store militære styrker på kystøerne, der ikke i sig selv er af vital betydning for Formosa. – 5. Den kinesiske folkerepubliks forsvarsminister, marskal Peng Teh-huai, erklærer i et budskab til Formosas befolkning, at bombardementet af kystøerne vil blive indstillet i 7 dage fra 6/10., og at der i dette tidsrum ikke vil blive lagt hindringer i vejen for øernes forsyning på betingelse af, at den amerikanske konvojering ophører. – 13. Marskal Peng forlænger våbenstilstanden yderligere 2 uger. – 14. Udenrigsminister Foster Dulles udtaler, at U. S. A. ikke har planer om at bevæge Formosaregeringen til at formindske sine styrker på kystøerne og understreger, at det stadig er kommunisternes erklærede mål at sætte sig i besiddelse af både kystøerne og Formosa og at drive amerikanerne bort fra det vest-

lige Stillehav. – 20. Bombardementet genoptages. Som begrundelse angives amerikanske krigsskibes tilstedeværelse i farvandet omkring Quemoy. – 23. Efter et besøg af udenrigsminister Foster Dulles i Taipeh udsendes et kommuniqué, hvori det hedder, at forsvaret af Quemoy og Matsu under de nuværende omstændigheder er intimt forbundet med forsvaret af Formosa og Pescadorerne. Det hedder videre, at Republikken Kinas regering betragter befrielsen af det kinesiske fastland som en hellig mission, men at befrielsen ikke skal ske med magt. – 25. Marskal Peng meddeler, at han har givet artilleriet ordre til ikke at bombardere Quemoy på dage med lige datoer. – 31. En talsmand for det amerikanske udenrigsministerium udtaler, at Formosaregeringens løfte om ikke at søge at befri det kinesiske fastland med magt ikke er uforenelig med militær indgriben til støtte for en større folkerejsning mod det kommunistiske styre.

Den modificerede »kompagniskabsplan« for Cypern (se 4/8) træder i kraft, og den tyrkiske generalkonsul tiltræder posten som Tyrkiets repræsentant hos guvernøren, medens Grækenland ikke har villet udse nogen repræsentant. EOKA iværksætter proteststrejker og demonstrationer. – 3. To britiske soldaterhustruer skydes ned bagfra i Famagusta, den ene dør. Der indføres udgangsforbud, og de britiske sikkerhedsstyrker indleder en omfattende aktion for at finde gerningsmændene. Ærkebiskop Makarios opfordrer de græske cyprioter til med kraft at modsætte sig »kompagniskabsplanens« gennemførelse. – 4. De britiske myndigheder vil foretage en undersøgelse af sikkerhedsstyrkernes optræden den foregående dag. Et stort antal af de arresterede er sårede, nogle hårdt, og et par af dem er afgået ved døden. – 16. Der indføres nye strenge sikkerhedsbestemmelser for at bekæmpe den øgede terroristvirksomhed. – 29. Det permanente NATO-råd opgiver indtil videre forsøget på at finde en løsning af Cypernspørgsmålet, efter at den græske repræsentant har meddelt, at Grækenland ikke vil deltage i en international konference, medmindre U. S. A., Frankrig og Italien bliver repræsenteret foruden Storbritannien, Grækenland, Tyrkiet og de græske og tyrkiske cyprioter. Den græske regering meddeler, at den vil indbringe spørgsmålet om Cyperns befrielse fra udenlandsk herredømme i FN's plenarforsamling.

I en rapport fra FN's observatører hedder det, at der i de seneste uger ikke er konstateret tilfælde af illegal infiltration i Libanon. – 8. meddeler det amerikanske udenrigsministerium, at de amerikanske tropper i forståelse med Libanon vil blive trukket tilbage i løbet af oktober måned, hvis intet uforudset indtræffer. – 15. For at gøre en ende på de fortsatte uroligheder i forbindelse med de kristne falangisters opposition, optages to af oppositionens førere i regeringen, der herefter kun består af 4 medlemmer, 2 kristne og 2 muhammedanere. Rashid Karami fortsætter som ministerpræsident, og lederen af falangisterne, Pierre Gemayel, bliver viceministerpræsident. – 25. Tilbagetrækningen af de amerikanske tropper meldes tilendebragt.

Kong Hussein meddeler, at de engelske tropper vil indlede rømningen af Jordan 20/10. – 14. Efter anmodning af kong Hussein ankommer en amerikansk militærmission til Jordan for at undersøge nødvendigheden af en reorganisation af hæren. – 21. Ministerpræsident Samir Rifai udtaler, at Jordan er rede til at genoptage diplomatiske forbindelser med Den forenede arabiske Republik, så snart der kan konstateres en almindelig bedring af forholdet mellem de arabiske lande. – 29. Ben Gurion udtaler, at Israel ønsker status quo i nabolandene, og at Nasser ved, at Israel er imod indmarch af fremmede tropper i Jordan.

Marokko og Tunis bliver medlemmer af den arabiske liga. – 11. På ligaens rådsmøde i Cairo angriber den tunesiske delegerede Den forenede arabiske Republik, hvis delegation forlader mødet. – 13. vedtager rådet en resolution, der fordømmer

den tunesiske delegeredes udtalelser. Hverken Tunis eller F. A. R. er repræsenteret på mødet, men dagen efter vender F. A. R.s delegation tilbage. – 15. Tunis beslutter at afbryde de diplomatiske forbindelser med F. A. R. – 16. Præsident Bourguiba udtaler, at F. A. R. er et værktøj for Sovjetunionen, men Tunis vil ikke have noget med kommunismen at gøre. Han angriber F. A. R., fordi den giver asyl til og støtter Salah ben Youssef, den tidligere generalsekretær i Neodestourpartiet, der er dømt til døden for sammensværgelse mod Bourguiba.

2. – Konseilspræsident de Gaulle ankommer til Algier og skitserer 3/10 i Constantine en 5-årsplan for Algiers økonomiske, sociale og kulturelle udvikling. Han erklærer, at alene Frankrig kan gennemføre en sådan plan, og opfordrer oprørerne til at indstille kampen. – 10. Lederen af den algierske oprørsregering Ferhat Abbas, erklærer sig under et ophold i Tunis villig til at forhandle med Frankrig om de politiske og militære betingelser for våbenstilstand og bebuder frigivelse af franske soldater, som oprørerne har taget til fange. – 13. I en skrivelse til general Salan af 9/10 har de Gaulle beordret alle militærpersoner i Algier til at udtræde af organisationer af politisk karakter og forbudt civile og militære statstjenestemænd at lade sig opstille ved det forestående valg til nationalforsamlingen. I skrivelsen fremhæves, at alle meningsretninger skal kunne deltage i valget på lige vilkår, uanset deres holdning til spørgsmålet om Algiers politiske fremtid. – 14. General Massu og de andre militære medlemmer udtræder af det centrale velfærdsudvalg. Massu afløses som formand for udvalget af muhammedaneren Azem Ouali, og udvalget beslutter at sende en delegation til Paris for at protestere overfor de Gaulle. Ferhat Abbas udtaler, at den nationale befrielsesfront (FLN) er rede til at forhandle med Frankrig uden at insistere på, at Frankrig forinden skal anerkende Algiers uafhængighed. – 15. Velfærdsudvalget erklærer, at de Gaulles skrivelse af 9/10 betyder, at frugterne af sejren 13/5 står i fare for at gå tabt, og opfordrer til demonstrationer og generalstrejke den følgende dag. Velfærdsudvalgets delegation i Paris tager afstand herfra, og general Salan, der vender tilbage til Algier efter en konference med de Gaulle, erklærer, at militæret vil slå alle uroligheder ned. Velfærdsudvalgets flertal fastholder beslutningen, men vedtager næste dag med 13 stemmer mod 10 at aflyse generalstrejken og den planlagte demonstration. – 20. General Salan beslutter at frigive 10 algierske oprørere. Samme dag har FLN løsladt 4 franske soldater. – 23. De Gaulle udtaler, at de fleste af oprørerne har kæmpet tappert og vil blive behandlet ærefuldt, hvis de nedlægger våbnene og vender tilbage til deres arbejde og familie. Hvis FLN ønsker at sende en delegation til Frankrig for at forhandle, vil den få frit lejde. Algiers politiske fremtid ligger i Algier selv, og hvad der vil ske, vil udviklingen vise. – 25. Oprørsregeringen i Cairo afviser de Gaulles tilbud om forhandlinger som ensbetydende med et krav om betingelsesløs kapitulation. Den er rede til forhandlinger med Frankrig, men kun i et neutralt land. Folkeafstemningen og det forestående valg til den franske nationalforsamling i Algier fordømmes som et nyt bedrageriforsøg i den franske kolonialismes historie, og oprørsregeringen erklærer, at den vil betragte valget som ugyldigt. – 31. De Gaulle giver ordre til løsladelse af 1000 algierere, som holdes interneret.

Tilbagetrækningen af de franske tropper fra Tunis (undtagen Bizerte) meldes tilendebragt, 14 dage før det aftalte tidspunkt.

»Republikken Guinea«, tidligere Fransk Guinea, proklameres, og nationalforsamlingen erklærer sig for konstituerende forsamling. Der dannes ny regering, ligesom den foregående under ledelse af Sekou Touré (se p. 227). – 14. I et samlet møde af provinsforsamlingerne på Madagascar proklameres Madagascar som autonom re-

publik (République Malgache) inden for det franske fællesskab (communauté). (Ifølge den nye franske forfatning kan de oversøiske territorier vælge mellem at blive indlemmet i Frankrig som oversøiske departementer eller at blive selvstyrende stater inden for fællesskabet).

De finske fagforbund uden for den faglige landsorganisation med i alt over 20.000 medlemmer slutter sig sammen i Fagforbundenes Samarbejdsorganisation. – 30. Siivo Koutio vælges til formand, og i en resolution stiller sammenslutningen sig på den demokratiske vesterlandske fagforeningslinje.

4. – Jugoslavien protesterer over for Bulgarien mod indblanding i Jugoslaviens anliggender. – 10. En talsmand for den jugoslaviske regering meddeler, at Sovjetunionen trods sin tidligere vægring er gået med til at levere 20 000 t hvede til Jugoslavien.

5. – Den nye franske forfatning (se p. 227) offentliggøres i Journal Officiel, og den 4. republik ophører dermed at eksistere.

6. – Appelretten i St. Louis forlænger det midlertidige forbud (se p. 228) mod, at skolemyndighederne i Little Rock, Arkansas, udlejer byens 4 gymnasier til private organisationer. – 15. afsiges en kendelse om yderligere forlængelse af forbudet.

7. – Præsident Iskander Mirza erklærer Pakistan i belejringstilstand og sætter forfatningen ud af kraft. Centralregeringen og provinsregeringerne afskediges, parlamenterne opløses, og de politiske partier forbydes. Den øverstbefalende over hæren, general Muhammed Ayub Khan, udnævnes til militærguvernør. – 24. Ayub Khan danner regering, i hvilken han selv overtager forsvarsministeriet og posten som minister for Kashmir. – 28. Præsident Mirza træder tilbage, og Ayub Khan overtager hele magten.

Præsident Nasser udsteder et dekret om dannelsen af en centralregering på 21 medlemmer for Den forenede arabiske Republik og af lokalregeringer for den ægyptiske og den syriske region, henholdsvis 15 og 14 medlemmer.

8. – FN's plenarforsamling vælger Argentina, Italien og Tunis til medlemmer af sikkerhedsrådet for 2 år fra 1/1 1959. De efterfølger Colombia, Sverige og Irak.

En talsmand for Iraks regering dementerer, at oberst Aref (se 12/9) skulle have gjort et mislykket kupforsøg. – 23. Bagdagpagtens hovedkvarter flyttes midlertidigt fra Bagdad til Ankara.

9. – Pius XII, pave siden 1939, afgår ved døden, 82 år gammel. – 28. Kardinalkollegiet vælger den 76-årige kardinal Angelo Giuseppe Roncalli, patriark af Venezia, til pave. Afgørelsen falder i 12. omgang. Den nye pave tager navnet Johannes XXIII.

11. – Et forsøg på at opsende en måneraket fra Cape Canaveral i Florida mislykkes. Raketten vender tilbage til jorden efter at have været 130–145 000 km ude i verdensrummet.

14. – FN-s plenarforsamling vedtager enstemmigt et forslag om oprettelse af et fond for de underudviklede lande.

16. – Det polske kommunistiske partis førstesekretær Gomulka oplyser, at udrensningen i partiet har medført udelukkelse af godt 200 000 eller ca. 15 pct. af medlemmerne.

20. – Den vesttyske forbundspræsident Theodor Heuss ankommer til London på officielt besøg. Det er første gang siden 1907, at et tysk statsoverhoved aflægger officielt besøg i Storbritannien.

Den øverstbefalende over Siams væbnede styrker, feltmarskal Sarit Thanarat, overtager den politiske magt, og der indføres belejringstilstand. Han erklærer, at revolutionen var nødvendig på grund af den kommunistiske fare og for at bevare monarkiet. – 21. Forfatningen afskaffes, og de politiske partier opløses.

21. – Ceylons premierminister, Bandaranaike, udtaler tvivl om, at det demokratiske parlamentariske system egner sig for Asien.

23. – Konseilspræsident de Gaulle erklærer, at han ikke ønsker at blande sig i de forestående valg til nationalforsamlingen og må insistere på, at partierne ikke gør brug af hans person eller navn i valgkampen.

Det svenske akademi giver Nobelprisen i litteratur til den russiske forfatter Boris Pasternak, der meddeler, at han modtager prisen. – 29. Pasternak meddeler, at han alligevel ikke modtager Nobelprisen. Forinden er han i voldsomme vendinger blevet angrebet for sin roman »Dr. Zhivago«, der er udkommet i en række vestlige lande, men ikke i Sovjetunionen, og han er blevet udstødt af den russiske forfatterforening.

Under et besøg af Den forenede arabiske Republiks vicepræsident og forsvarsminister Abdul Hakim Amer i Moskva meddeler Khrushchev, at Sovjetunionen vil yde F. A. R. en kredit på 400 mill. rubler til bygning af Assuandæmningen.

Den indonesiske regering beslutter at nationalisere alle hollandske foretagender i Indonesien (beslaglagt december 1957).

23.–30. – O. E. E. C.'s ministerudvalg vedr. oprettelsen af et europæisk frihandelsområde (Maudling-komitéen) afholder sin 9. session i Paris. Fra »de 6« foreligger et memorandum om deres fælles standpunkter. I spørgsmålet om medlemsstaternes ret til frit at ændre deres toldsatser over for tredjeland viser der sig en klar modsætning mellem Storbritannien og Frankrig. Ved sessionens afslutning udtaler Maudling, at der er gjort mindre fremskridt, end han havde håbet, og at det nu ikke vil være muligt for de 17 O. E. E. C.-lande at ratificere en overenskomst om frihandelsområdet inden 1/1 1959, da de første toldreduktioner m. m. mellem de 6 lande indbyrdes finder sted. En vis diskriminering i de første måneder af 1959 er derfor uundgåelig.

25. – Koloniminister Lennox-Bryd meddeler, at Nigeria fra 1/10 1960 vil opnå uafhængighed inden for det britiske Commonwealth.

Pyongyan radio meddeler, at tilbagetrækningen af de kinesiske tropper fra Nordkorea er tilendebragt (se p. 107).

26. – I Schweiz forkastes ved folkeafstemning et forslag om nedsættelse af arbejdstiden fra 48 til 44 timer om ugen.

27. – Den østtyske viceministerpræsident Ulbricht udtaler, at hele Berlin tilhører den østtyske stat.

28. – Burmas regering under U Nu træder tilbage og afløses af et forretningsministerium under generalstabschefen Ne Win. – 31. erklærer Ne Win, at den indre fred ikke skal genoprettes ved forhandlinger med oprørerne og tilbud om amnesti, men ved styrkelse af regeringens autoritet.

Sovjetunionen advarer Persien mod at fortsætte forhandlingerne med U. S. A. om en militær overenskomst og hævder, at en sådan vil være en krænkelse af den russisk-persiske overenskomst af 1927.

November 1958

1. – Det meddeles officielt, at antallet af dræbte og sårede på Cypern i løbet af oktober måned var henholdsvis 44 og 370. – 4. Koloniminister Lennox-Boyd udtaler i underhuset om episoderne 3/10, at vold til en vis grad var uundgåelig. – 9. Myndighederne på Cypern begynder at uddele våben til den civile britiske befolkning (i de sidste 4 år er der på Cypern dræbt 138 briter, deraf 38 civile). – 10. Det britiske

luftvåben afskediger 3.000 og hæren 1.100 græske cyprioter. – 19. Lederen af EOKA i det nordlige Cypern, Kyriakos Matsis, dræbes af britiske sikkerhedsstyrker. – 22. EOKA indstiller terroren, mens FN prøver at finde en løsning af Cypernspørgsmålet. – 25. indleder plenarforsamlingens politiske udvalg behandlingen af Cypernspørgsmålet.

2. – De sidste britiske tropper forlader Jordan. – 10. Kong Hussein meddeler, at hans flyvemaskine, da han var på vej til Rom over Syrien, fik ordre til at lande i Damaskus, og at den derefter på vej tilbage til Amman blev angrebet af syriske jetjagere over Jordan. De militære myndigheder i Syrien benægter, at et sådant angreb har fundet sted. – 29. udstedes et dekret om ophævelse af belejringstilstanden (i kraft siden 25/4 1957) fra 1/12. Kong Hussein udtaler sin forvisning om, at der ikke længere er fare for indblanding udefra eller revolte indefra.

3. – På tremagtskonferencen i Genéve (se p. 304) vedtages det at kalde konferencen for »konferencen om afbrydelse af forsøgene med kærnevåben«. Der er ikke opnået enighed om dagsordenen. Sovjetunionen ønsker, at man først skal behandle et russisk forslag til overenskomst om øjeblikkeligt forbud mod forsøg med kærnevåben, medens de to vestmagter først vil diskutere spørgsmålet om kontrollen. – 4. FN's plenarforsamling vedtager med 49 stemmer mod 9 (østblokken) en resolution, der opfordrer »atommagterne« til snarest muligt at slutte overenskomst om standsning af forsøgene med kærnevåben under effektiv international kontrol, og til ikke at foretage forsøg, mens forhandlingerne står på. Forsamlingen vedtager endvidere enstemmigt et forslag om at udvide nedrustningskommissionen til at omfatte samtlige 81 medlemsstater. – 7. Præsident Eisenhower erklærer, at U. S. A. ikke anser sig for bundet af sit løfte om at indstille forsøgene med kærnevåben fra Genévekonferencens begyndelse, efter at det har vist sig, at Sovjetunionen fortsætter sine forsøg. Den britiske regering afgiver en tilsvarende erklæring. – 20. Efter 10 møder på Genévekonferencen foreslår de britiske og amerikanske delegerede, at man skal opgive forsøgene på at nå til enighed om en dagsorden og i stedet for give sig i lag med de konkrete problemer.

Ferhat Abbas udtaler, at han er villig til at forhandle i Paris, hvis de Gaulle vil modtage ham i hans egenskab af leder af den algierske oprørsregering. I modsat fald er han villig til at forhandle med en fransk regeringsdelegation på neutralt område. Han udtaler håbet om, at FN vil øve tryk på Frankrig.

Ved præsidentvalget på Cuba vælges Andres Rivero Aguero til Fulgencio Batistas efterfølger. Oprørslederen Fidel Castro har opfordret til at boykotte valget.

4. – Ved valgene i U. S. A., der omfatter repræsentanternes hus, godt 1/3 af senatet og 32 guvernørposter, vinder demokraterne en overvældende sejr. Når resultaterne fra Maine (se 8/9) og Alaska, hvor valget først finder sted 25/11, medregnes, er partistillingen i senatet efter valget 64 demokrater og 34 republikanere mod hidtil 49 dem. og 47 rep., i repræsentanternes hus 283 dem. og 153 rep. mod henholdsvis 235 og 200. (Ved Alaskas optagelse i unionen er antallet af senatorer forøget med 2 og antallet af medlemmer af repræsentanternes hus med 1). Af de 32 guvernørposter besætter dem. 24 og rep. 8, en demokratisk nettogevinst på 5. Herefter har 35 af enkeltstaterne en demokratisk og 14 en republikansk guvernør. I Californien vinder demokraternes kandidat guvernørposten fra republikanerne, hvis kandidat er William F. Knowland, der er trådt ud af senatet for at lade sig opstille; et andet opsigtvækkende resultat er republikaneren Nelson A. Rockefellers sejr i New York over demokraten Averell Harriman, den hidtidige guvernør.

Den polske udenrigsminister Adam Rapacki erklærer sig villig til at ændre sit forslag om en »atomfri« zone i Central-

europa. Han foreslår, at Polen, Tjekoslovakiet, Østtyskland og Vesttyskland i første omgang indfører forbud mod produktion af kærnevåben på deres territorium og giver afkald på at udruste deres egne hære med kærnevåben. I anden omgang skulle området helt renses for kærnevåben samtidig med en reduktion af de konventionelle styrker.

Oberst Aref arresteres og sættes under anklage for at have konspireret mod Iraks interesser (se 8/10). – 6. Ministerpræsident Kassem erklærer, at han vil opretholde Iraks uafhængighed og suverænitet samtidig med at han vil gøre, hvad der står i hans magt for at tjene de arabiske landes sag. – 11. Regeringen beordrer alle fagforeninger opløst. – 18. Irak udvider søterritorialgrænsen til 12 sømil.

6. – Den kristelig-sociale regering i Belgien afløses af en koalitionsregering bestående af 12 kristelig-sociale og 6 liberale ministre. Gaston Eyskens fortsætter som konseilspræsident og Pierre Wigny som udenrigsminister. De liberale besætter bl. a. undervisningsministerposten. Samme dag foreligger meddelelse om, at de tre største partier (kr.-soc., liberale og socialister) har sluttet overenskomst om en skolereform, der bl. a. løser det gamle stridsspørgsmål om de »frie« (katolske) skolers status.

8. – Den persiske regering forbeholder sig ret til at slutte forsvarsoverenskomster uden indblanding fra russisk eller anden side (se 31/10). – 10. Ministerpræsident Khrushchev erklærer, at Sovjetunionen vil betragte en militæraftale mellem Persien og U. S. A. som en fjendtlig handling. Samme dag oplyser en talsmand for det amerikanske udenrigsministerium, at det for en måned siden har tilstillet Persien, Tyrkiet og Pakistan udkast til militære overenskomster i overensstemmelse med U. S. A.s løfte ved Bagdadpagtens rådsmøde i juli, og at der nu forhandles med de tre lande.

Den forenede arabiske Republiks ambassadør i Beirut overrækker præsident Chehab et budskab fra præsident Nasser om fred og venskab. – 12. Libanons parlament bemyndiger regeringen til for et tidsrum af 6 måneder at lovgive ved dekreter. – 19. Generalsekretær Dag Hammarskjøld oplyser, at han har besluttet at afvikle FN's observatørgruppe i Libanon, efter at den libanesiske udenrigsminister har meddelt sikkerhedsrådet, at Libanon vil trække sine anklager mod Den forenede arabiske Republik for indblanding i Libanons indre anliggender tilbage.

10. – I forbindelse med den polske kommunistleder Gomulkas besøg i Moskva holder ministerpræsident Khrushchev en tale, hvori han erklærer, at Sovjetunionen har til hensigt at overdrage sine funktioner som okkupationsmagt i Berlin til den østtyske regering, og opfordrer de tre vestmagter til at gøre det samme, idet Potsdamaftalen ikke længere kan danne grundlag for deres tilstedeværelse i Berlin. Vestmagterne erklærer, at de ikke kan godkende en ensidig ændring af Berlins status, og at vestmagternes rettigheder i Berlin ikke hviler på Potsdamaftalen, men er fastslået i en række overenskomster. – 27. Sovjetunionen foreslår i enslydende noter til vestmagterne, at Vestberlin bliver en demilitariseret fristad med de 4 magter og evt. FN som garanter, og at forbindelserne med omverdenen sikres gennem en særlig overenskomst med Østtyskland. Noten sætter en frist på 6 måneder til at opnå enighed om Vestberlins fremtidige status. Er enighed ikke opnået til den tid, vil Sovjetunionen gennemføre sin plan ved overenskomst med Østtyskland, og enhver krænkelse af en af Warszawapagtens medlemsstaters grænser vil af signatarmagterne blive betragtet som en angrebshandling mod dem alle og straks udløse gengældelsesforanstaltninger. I en note til Vesttyskland afvises samtidig forslaget om, at de 4 stormagter skal nedsætte et udvalg til at behandle spørgsmålet om Tysklands genforening og en tysk fredstraktat, idet det anføres, at det tyske spørgsmål kun kan løses ved, at regeringerne i Bonn og Østberlin enes om at danne et forbund mellem de to stater.

Ekspertkonferencen om foranstaltninger til forhindring af overraskende angreb (se 2/7) åbnes i Genéve. Fra vest deltager U. S. A., Storbritannien, Frankrig, Italien og Canada, fra øst U. S. S. R., Tjekoslovakiet, Polen, Rumænien og Albanien. Lederen af den russiske delegation, første viceudenrigsminister Kusnetsov, erklærer, at den eneste måde at løse problemet på er ved forbud mod kærnevåben, afskaffelse af militær baser på udenlandsk territorium og reduktion af de væbnede styrker. I et senere møde fremsætter den russiske delegation forslag om en overenskomst om forbud mod, at flyvemaskiner med kærnevåben overflyver andre staters område eller det åbne hav. Fra den anden side ønsker man at holde drøftelserne på det tekniske plan.

Appeldomstolen i St. Louis beordrer skolemyndighederne i Little Rock til snarest at åbne byens gymnasier for samundervisning af hvide og negre. Samtidig afsiges endelig kendelse om forbud mod at udleje skolerne til nogen organisation, der vil drive dem som private skoler for hvide elever.

11. – I Argentina indføres belejringstilstand for 30 dage. Anledningen er en strejke blandt oljearbejderne i provinsen Mendoza, iværksat som protest mod koncessioner til udenlandske selskaber. Præsident Frondizi hævder, at kommunisterne og den landflygtige diktator Péron står bag strejken for at fremkalde uroligheder. – 12. meddeler indenrigsminister Alfredo Vitolo, at vicepræsident Alejandro Gomez er indblandet i en sammensværgelse mod præsidenten, hvad Gomez benægter. – 18. Gomez demissionerer. – 27. For at forhindre en 48 timers jernbanestrejke dekreterer regeringen mobilisering af hele jernbanepersonalet. – 28. Som protest går de over 200 000 jernbanearbejdere i strejke på ubestemt tid. – 29. Strejken slås ned ved massearrestationer og ved indsættelse af militær.

12. – Det russiske kommunistiske partis centralkomite godkender en plan for den økonomiske udvikling i Sovjetunionen 1959–65. Planen skal forelægges på partikongressen i januar 1959. Produktionen pr. individ skal i 1970 overstige den amerikanske. I Khrushchevs rapport om 7-årsplanen hedder det i øvrigt, at fhv. ministerpræsident Bulganin har tilhørt den samme partifjendtlige gruppe som Malenkov, Molotov, Kaganovitj og Sjepilov, der i juni 1957 blev udstødt af regeringen og partiets præsidium og centralkomité.

Det kommer til en ny episode i striden om fiskerigrænsen mellem Island og Storbritannien, idet et britisk krigsskib hindrer islandsk indgriben mod en trawler, der efter Islands påstand befinder sig mindre end 3 sømil fra kysten. – 13. I altinget udtaler statsminister Hermann Jonasson, at situationen er alvorligere end nogensinde, og oppositionens leder, Olafur Thors, foreslår NATO-rådet indkaldt for at drøfte aggression fra en stormagts side over for en medlemsstat. Altingets udenrigspolitiske udvalg vedtager at protestere over for den britiske regering og kræver den pågældende trawler udleveret og dens fører stillet for retten i Reykjavik.

13. – Maudling-komiteen genoptager sine forhandlinger om et europæisk frihandelsområde (se p. 308). – 15. udsættes forhandlingerne til 5/12. I mellemtiden skal en arbejdsgruppe under Maudlings ledelse behandle rapporter fra fællesmarkedets sagkyndige om frihandelsområdets virkninger på de forskellige industrisektorer. Fra Nordisk Råd foreligger en udtalelse om den afgørende betydning af, at forhandlingerne fører til et positivt resultat. – 17. Storbritannien har afbrudt forhandlingerne på ubestemt tid såvel i Maudling-komiteen som i arbejdsgruppen, efter at den franske informationsminister Soustelle har erklæret, at Frankrig ikke mener det muligt at skabe et frihandelsområde efter de retningslinier, som Storbritannien har foreslået. – 19. Beneluxlandene foreslår de andre fællesmarkedslande, at den 10 pct.'s toldsænkning, som 1/1 1959 træder i kraft mellem fællesmarkedslandene, skal gælde

for alle medlemmer af GATT, at den 20 pct.'s forhøjelse af importkontingenterne skal gælde for de 11 andre O. E. E. C.-medlemmer, og at told og kontingenter for landbrugsprodukter i den første 12-måneders periode skal fastlåses på det nuværende niveau. – 21. Det meddeles, at Schweiz har indbudt de O. E. E. C.-lande, der står udenfor fællesmarkedet, til en konference i begyndelsen af december om den situation, der er opstået ved sammenbruddet af forhandlingerne om et frihandelsområde. – 26. Konseilspræsident de Gaulle og forbundskansler Adenauer mødes i Bad Kreuznach, hvor de bl. a. drøfter fællesmarkedslandenes handelsforbindelser med de øvrige O. E. E. C.-lande, når gennemførelsen af fællesmarkedet begynder 1/1 1959. Den schweiziske udenrigsminister Max Pepitpierre fraråder bilaterale traktater mellem de enkelte fællesmarkedslande og de øvrige O. E. E. C.-lande.

I Frankrig dannes et nyt parti, Unionen for den nye Republik (Union pour la Nouvelle République, forkortet U. N. R.), en sammenslutning af det socialrepublikanske parti og de forskellige gaullistiske organisationer, der er opstået siden 13/5, under ledelse af informationsminister Jacques Soustelle og andre fremtrædende gaullister, deriblandt Chaban-Delmas, Edmond Michelet og Léon Delbecque. Generalsekretæren, Roger Frey, udtaler, at U. N. R. giver de Gaulle sin fulde støtte, men ikke er udgået fra ham og ikke gør krav på at tale i hans navn. Det er hverken »højre« eller »venstre«, men håber en dag at danne regering ved hjælp af »højre-centrum« og »venstre-centrum«. Det vil arbejde for fuld integration af Algier og Sahara med moderlandet. Soustelle udtaler, at U. N. R. er et sidestykke i det egentlige Frankrig til Union pour le salut et le renouveau de Algérie francaise i Algier, der vil fortsætte som selvstændig bevægelse. – Af vigtigere begivenheder inden for fransk partivæsen siden 13/5 kan iøvrigt nævnes: 1) 15/9 danner modstandere af den nye forfatning i det socialistiske parti (S. F. I. O.) et uafhængigt socialistisk parti med Edouard Depreux som generalsekretær. 2) 8/7 giver grundlæggeren af den folkerepublikanske bevægelse (M. R. P.), fhv. konseilspræsident Georges Bidault, meddelelse om dannelsen af en ny organisation under navn af den kristelig-demokratiske bevægelse (Mouvement de démocratie chretiénne en France). En lignende organisation, Comité national d'entente pour la démocratie chrétienne, dannes 17/7. Blandt lederne er 4 fremtrædende medlemmer af M. R. P.: Robert Schuman, Maurice Schuman, P.-H. Teitgen og André Colin. 3) På initiativ af Daniel Mayer danner modstandere af den nye forfatning, bl. a. Mendés-France og Mitterand, en »sammenslutning af demokratiske kræfter«, Union des forces démocratiques. 4) Ligeledes i juli danner en række deputerede en venstregaullistisk organisation, Centre de la réforme républicaine. Blandt lederne er den berømte krigsflyver i de fri franske styrker Pierre Clostermann (rad.). 5) 13/10 sprænges den demokratiske og socialistiske modstandsunion (U. D. S. R.). René Pleven og andre tilhængere af den nye forfatning går ud af partiet, hvis leder Mitterand, er en afgjort modstander af den nye forfatning. 6) På det radikale partis kongres i september er der flertal for at støtte den nye forfatning, og fhv. konseilspræsident Félix Gaillard vælges til formand for partiet. Bl. a. Mendés-France, Edouard Daladier og Bourgés-Maunoury er modstandere af forfatningsreformen. Foruden det officielle radikale parti findes der en gruppe af dissiderende radikale under André Morice, der brød med partiet efter konferencen i Lyon i okt. 1956 p. gr. af uenighed med Mendés-France, og en anden gruppe (Rassemblement de Gauche Républicain, forkortet R. G. R.), under Edgar Faure, der i 1955 blev ekskluderet af det radikale parti. Begge de to grupper er tilhængere af den nye forfatning.

14. – I Venezuela afløses Wolfgang Larrazabal af Edgard Sanabria som chef for regeringsjuntaen. Larrazabal er den re-

publikanske demokratiske unions kandidat ved præsidentvalget 7/12.

16. – Statsminister K.-A. Fagerholm udtaler, at regeringen, der repræsenterer over 2/3 af rigsdagens medlemmer, ikke har gjort eller planlagt at gøre noget, som afviger fra »Paasikivilinjen« i finsk udenrigspolitik. – 23. I en tale i Österbotten erklærer udenrigsminister Johannes Virolainen (agrar), at til trods herfor og til trods for, at regeringen med alle midler har søgt at opnå et tillidsfuldt forhold til Sovjetunionen, har det i de sidste uger vist sig, at regeringen ikke er i stand til at løse de udenrigs- og handelspolitiske spørgsmål. (Forinden – 20/11 – er det blevet oplyst, at Virolainen har meddelt, at han agter at udtræde af regeringen). – 25. Den folkedemokratiske rigsdagsgruppe foreslår, at der dannes en regering på bred parlamentarisk basis i overensstemmelse med valgets resultat. – 26. Fagerholm konstaterer, at forhandlinger mellem partiledelsen og den socialdemokratiske opposition (Skogfløjen) om genforening er strandet. – 27. Agrarpartiets rigsdagsgruppe bemyndiger partiets ministre til at udtræde af regeringen. Dagen efter præciseres, at der ikke er noget i vejen for, at de kan blive siddende, medens der i ro forhandles om regeringsspørgsmålet. – 29. Det socialdemokratiske partiråd vedtager med 40 stemmer mod 6 at udelukke lederne af oppositionen fra medlemsskab i partiet. I en politisk udtalelse vender partirådet sig mod de kræfter i landet, som det er lykkedes at skabe en stemning af uro og usikkerhed, hvortil der ikke er nogen grund.

17. – I Sudan overtager hærens overstbefalende Ibrahim Abhoud magten. Der proklameres undtagelsestilstand, parlamentet opløses, den provisoriske forfatning annulleres, og de politiske partier og aviserne forbydes. – 18. Hærens overkommando udsteder et dekret, hvorefter den er statens højeste organ. Ved et andet dekret overdrager overkommandoen alle sine lovgivende, dømmende og udøvende beføjelser til marskal Ibrahim Abhoud, der foruden at være chef for stridskræfterne er ministerpræsident og forsvarsminister. De fleste ministerposter besættes med generaler, et par med ministre fra den afsatte regering. Abhoud erklærer, at den nye regering vil sige ja til tilbud om udenlandsk hjælp, der ikke kan skade Sudans selvstændighed. – 22. Indenrigsminister Ahmed Abdel-Wahab udtaler, at regeringen er parat til at diskutere alle uløste spørgsmål med Den forenede arabiske Republik. – 26. Den tidligere ministerpræsident Abdullah Khalil udtaler, at han i forvejen var underrettet om Abhouds kup og billigede det. Han anklager en mellemøstlig stat for i de sidste 3 måneder at have konspireret mod Sudan.

Ved valgene i Australien opnår regeringen Menzies, der har været ved magten siden 1949, flertal i senatet og styrker sin stilling i repræsentanternes hus. Ved valget til repræsentanternes hus får de liberale og landpartiet (regeringspartierne) ca. 45 (1955: 46,3) pct. af de afgivne stemmer og 77 (75) mandater, det australske arbejderparti (A. L. P.) under dr. Evatt ca. 42 (45,8) pct. af stemmerne og 47 (48) mandater. I 1955 valgtes desuden 1 uafhængig. Det demokratiske arbejderparti (D. L. P.), dannet 1956 under navnet det antikommunistiske arbejderparti, får ca. 9 pct. af stemmerne, men intet mandat. I Queensland opstiller også Queenslands arbejderparti, der i april brød med A. L. P., men får ligesom kommunisterne kun et ubetydeligt antal stemmer. I senatet, hvor halvdelen af mandaterne fornys hvert 3. år, er stillingen efter valget 32 medlemmer af regeringspartierne og 28 af A. L. P. (hidtil 30 mod 30).

23. – I Frankrig (moderlandet incl. de 4 oversøiske departementer Martinique, Guadeloupe, Fr. Guayana og Réunion) indledes valget til den første nationalforsamling under den 5. republik. Valgmetoden er flertalsvalg i enkeltmandskredse i to omgange (scrutin uninominal majoritaire à deux tours par circonscription). I 41 af

	Mandater[1]		% af samtlige stemmer		
	1956	1958	1956	1. omg. 1958	2. omg. 1958
Unionen for den nye Republik (U.N.R.)	16[2]	188	4.4[2]	17.6	26.4
Uafhængige (højre)	95	132	14.3	19.9	23.6
Folkerepublikanere (M.R.P.)	71	57[3]	11.0	11.6	7.5
Socialister (S.F.I.O.)	88	40	14.8	15.5	13.8
Venstre centrum[4]	18	22	–	6.7	5.7
Radikale	56	13	13.3[5]	4.8	2.0
Kommunister	145	10	25.7	18.9	20.7
Forsk. venstrepartier	–	2	2.0	1.4	–
Yderste højre	52[6]	1	13.1[6]	3.3	–

[1]Antallet formindsket fra 544 til 465.
[2]Socialrepublikanere.
[3]Heraf 13 tilhørende Bidaults kristelig-sociale bevægelse.
[4]Centre Gauche omfatter forskellige grupper med moderat venstretendens, bl.a. deputerede, der tidligere tilhørte den demokratiske og socialistiske modstandsunion (U.D.S.R.).
[5]Incl. dissiderende radikale, U.D.S.R. og R.G.R. (venstrerepublikansk samling).
[6]Poujadister.

de 465 valgkredse i det egentlige Frankrig opnår en af kandidaterne absolut flertal og er dermed valgt, i de øvrige kredse går valget om (i anden omgang er simpelt flertal tilstrækkeligt til at give valg). Stemmeprocenten er 77,1 mod 82,8 ved valget 2/1 1956 og 84,9 ved folkeafstemningen om forfatningen 28/9. – 30. I anden valgomgang har over 1000 af de 2978 kandidater i første omgang trukket sig tilbage, deriblandt de tidligere konseilspræsidenter Mendés-France, Daladier og Bourgés-Maunoury, desuden er ca. 500 forhindret i at stille sig på ny, fordi de i første omgang ikke har opnået 5 % af de afgivne stemmer. Det samlede resultat for de 465 valgkredse ifl. indenrigsministeriets opgørelse er anført i ovenstående oversigt. Af de nye deputerede havde kun 157 sæde i den foregående nationalforsamling.

Algier og Sahara vælger henholdsvis 66 og 4 medlemmer til den franske nationalforsamling. Valget foregår som listevalg i én omgang (scrutin de liste majoritaire à un tour sans panachage ni vote préférentiel), og det er bestemt, at 2/3 af mandaterne skal tilfalde muhammedanerne. Næsten alle de valgte er højreorienterede og et stort antal tilhængere af fuld integration. Valgdeltagelsen er efter foreløbig opgørelse ca. 67 pct. mod over 80 pct. ved folkeafstemningen om den nye forfatning.

Ved landdagsvalget i Bayern og Hessen styrker de kristelige demokrater og socialdemokraterne deres stilling på de små partiers bekostning. I Hessen får socialdemokraterne nøjagtigt halvdelen af mandaterne (48 mod 44 i 1954), i Bayern besætter den kristelig-sociale union 101 (1954: 83) af 204 pladser. I sammenligning med valget til forbundsdagen er de kristelige demokraters andel af stemmerne gået tilbage, socialdemokraternes frem.

Præsident Bourguiba meddeler, at ægyptiske officerer har forsøgt at organisere en sammensværgelse mod ham blandt algierske oprørere i Tunis. Han bebuder, at Tunis inden årets udgang vil modtage våben fra både vest- og østblokken og andre lande. – 24. Udenrigsminister Selwyn Lloyd meddeler i underhuset, at Storbritannien er gået med til at levere Tunis visse våben.

Premierministrene Nkrumah i Ghana og Sekou Touré i Guinea (se 2/10) underskriver i Accra en erklæring om en union mellem de to lande som begyndelsen til en vestafrikansk union.

24. – Territorialforsamlingen i Fransk Sudan vedtager, at området skal være en selvstyrende republik inden for det franske fællesskab (se p. 306). Tilsvarende beslutninger træffes for Senegal (25/11) Tsad

(27/11) samt Mauretanien (Den islamitiske Republik Mauretanien), Mellem Kongo (Republikken Kongo) og Gabun (28/11).

27. – Et suppleringsvalg i en Londonkreds afslutter en serie af 5 suppleringsvalg i løbet af november. Valgene medfører ikke nogen ændring i partistillingen i underhuset.

30. – Den bulgarske nationalforsamling vælger Dimiter Ganev til formand for præsidiet (statschef) efter Georgi Damianov, der er afgået ved døden.

Ved valgene i Uruguay sejrer Blancos, der har været i opposition i 93 år, over Colorados (navnene på de to traditionelle partier stammer fra borgerkrigen i 1835). Inden for Blancos opnår Herreristas, der ledes af dr. Luis Maria de Herrera og Benito Nardone, flere stemmer end den mere progressive Unión Blanca Democràtica gruppe, som især har tilhængere i Montevideo. Herreristas ønsker genindførelse af præsidentembedet, der afskaffedes ved forfatningsændringen i 1951 og erstattedes med et 9-mands kollegium, nationalrådet.

December 1958

1. Det internationale transportarbejderforbund opfordrer til boycot af alle skibe under »bekvemmelighedsflag«.

Ubangi-Shari erklærer sig for selvstyrende medlem af det franske fællesskab (communauté) under navnet »Den centralafrikanske Republik«. 4/12 følger Dahomey og Elfenbenskysten og 11/12 Øvre Volta efter (se også 24/11).

I Mexico indsættes Adolfo Lopez Mateos (valgt 6/7 for 6 år) i præsidentembedet og udnævner ny regering med Manuel Tello, tidligere ambassador i Washington, som udenrigsminister.

2. – I Genéve afsluttes forhandlinger mellem en række O. E. E. C.-lande uden for fællesmarkedet (se 13/11). Der er enighed om at søge afsluttet flersidige aftaler med fællesmarkedslandene for at undgå diskriminering efter 1/1 1959. – 3. Fællesmarkedets ministerråd beslutter på et møde i Bruxelles at sende præsidenten, Ludwig Erhard, til London for at forhandle om muligheden af en genoptagelse af forhandlingerne i Maudling-komitéen. Samtidig vedtager rådet at sænke toldsatserne for industriprodukter overfor medlemmer af O. E. E. C. og GATT med 10 pct. og forhøje kontingenterne for ikke-liberaliserede industriprodukter med 20 pct. – 15. O. E. E. C.s ministerråd beslutter at træde sammen igen 15/1 1959 for at undersøge mulighederne for en provisorisk ordning af handelen mellem fællesmarkedslandene og de øvrige O. E. E. C.-lande.

3. – Sovjetunionen advarer Japan mod at forvandle den amerikansk-japanske sikkerhedspagt til en militæralliance. Udenrigsminister Fujiyama erklærer, at sikkerhedspagten under hensyn til den internationale situation er en nødvendighed for Japan. 3.–7. – Konseilspræsident de Gaulle aflægger på ny besøg i Algier. – 11. Generalkommissæren for Algier, general Raoul Salan, erklærer, at hærens første opgave er at gøre Algier til en fransk provins. – 12. General Salan udnævnes til generalinspektør for det franske forsvar. Han afløses i Algier af Paul Delouvrier, der overtager den civile forvaltning, og general Maurice Challe, der bliver øverstkommanderende for de militære styrker. General Jacques Massu overtager den civile forvaltning i det mellemste Algier.

4. – De franske socialister beslutter på en ekstraordinær kongres i Paris, at de ikke vil deltage i den kommende regering; men

de vil støtte de Gaulles kandidatur ved det forestående præsidentvalg. – 9. Den nyvalgte nationalforsamling konstituerer sig med Jacques Chaban-Delmas (U. N. R.) som formand. – 21. Konseilspræsident de Gaulle vælges til Frankrigs præsident for en 7 års periode. Valgforsamlingen, der består af parlamentsmedlemmerne og medlemmerne af general- (departements-) rådene og de oversøiske territorialråd samt repræsentanter for kommunalbestyrelserne, tæller godt 80 000 personer, og stemmerne fordeler sig med 78,5 pct. på de Gaulle, 13,1 pct. på kommunisten Georges Marrane og 8,4 pct. på Albert Châtelet, der repræsenterer »de demokratiske kræfters sammenslutning« (Union des forces démocratiques).

Den finske regering under K.-A. Fagerholm indgiver sin afskedsbegæring, efter at udenrigsminister Virolainen er trådt tilbage, og de øvrige ministre af agrarforbundet har erklæret, at de ligeledes ønsker at udtræde. – 8. påtager rigsdagens formand, V. J. Sukselainen (agr.) sig på præsident Kekkonens anmodning at undersøge mulighederne for at danne en flertalsregering, »som kan løse de opgaver, den nye regering bliver stillet overfor«. – 10. Præsident Kekkonen holder en radiotale om Finlands forhold til Sovjetunionen og fremhæver betydningen af, at regeringens politik (»Paasikivilinjen«) ikke vanskeliggøres af pressen og anden publicistisk virksomhed, således som det har været tilfældet i den senere tid. – 11. Efter at Sukselainen har konstateret, at der hverken er mulighed for en samlingsregering af alle partier eller en regering af alle partier minus folkedemokraterne (altså incl. den soc. dem. opposition), overdrager præsidenten til agrarernes formand, Kauno Kleemola, at danne regering. – 19. opgiver Kleemola at danne regering. Hans forsøg har omfattet en regering af de 4 borgerlige partier samt den socialdemokratiske opposition og derefter en såkaldt halvpolitisk præsidentregering.

Den islandske koalitionsregering under Hermann Jónasson indgiver sin afskedsbegæring på grund af uenighed om foranstaltninger til bekæmpelse af inflationen. – 9. anmoder præsidenten oppositionens leder, selvstændighedspartiets formand Olafur Thors om at søge at danne regering. – 17. Thors opgiver sit forsøg, og præsidenten henvender sig derefter til det socialdemokratiske partis formand, altingspræsident Emil Jónsson. – 23. Emil Jónsson danner socialdemokratisk mindretalsregering. Selvstændighedspartiet har lovet parlamentarisk støtte til en socialdemokratisk regering, der vil arbejde for en ændring af valgordningen og bekæmpe inflationen. Gudmundur Gudmundsson fortsætter som udenrigsminister og overtager tillige finansministerposten.

Colombias præsident Camargo giver meddelelse om opdagelsen af en sammensværgelse under ledelse af den tidligere præsident, general Gustavo Rojas Pirilla. Der proklameres belejringstilstand, loven om den personlige frihed sættes ud af kraft, og der indføres censur.

5. – FN's plenarforsamling vedtager enstemmigt en resolution, der udtrykker håbet om, at de nationer, der er indblandet i Cypernkonflikten, vil tilstræbe en fredelig, demokratisk og retfærdig løsning. – 10. I underhuset opfordrer premierminister Macmillan den græske regering til forhandlinger med den tyrkiske regering og repræsentanter for de græske og tyrkiske cyprioter og lover, at den britiske regering vil godkende enhver overenskomst, der måtte blive resultatet af sådanne forhandlinger. – 11. Udenrigsminister Averoff erklærer, at den græske regering er villig til forhandling om Cypernspørgsmålet og evtl. kan tiltræde en kortfristet løsning på betingelse af, at den sikrer befolkningens uindskrænkede selvbestemmelsesret.

6. – Fra Cape Canaveral i Florida opsendes en »måneraket« (Pioneer III). Det er hensigten, at den skal ramme månen eller eventuelt blive en planet en miniature omkring solen, men forsøget slår fejl lige-

som 3 foregående forsøg med »måneraketter«. (17/8, 11/10 og 8/11). – 18. En amerikansk drabant, vægt 4 tons, bringes i bane omkring jorden. Fra drabantens radio sendes næste dag et fredsbudskab fra præsident Eisenhower.

7. – Ved valget til Vestberlins parlament (deputeretkammer) opnår socialdemokraterne under ledelse af den regerende borgmester Willy Brandt over halvdelen af de afgivne stemmer og 78 (1954: 64) mandater, medens de kristelige demokrater forøger deres mandattal fra 44 til 55. Ingen af de andre partier får nogen valgt. Valgdeltagelsen er 93,7 pct. – 28. Socialdemokraterne vedtager med stort flertal at fortsætte koalitionen med de kristelige demokrater i Vestberlins regering.

Iraks ministerpræsident Abdul Karim Kassem meddeler, at en sammensværgelse mod republikken er blevet afsløret.

Ved præsidentvalget i Venezuela vælges Romulo Betancourt (den demokratiske aktion) med 47,5 pct. af de afgivne stemmer. Wolfgang Larrazabal (se 14/11), der er kandidat for den republikansk-demokratiske union, får 29,9 og Rafael Caldere, det kristelig-sociale parti, 14,4 pct. af stemmerne.

8. – Tass meddeler, at den øverste sovjet har fritaget general Ivan Serov for hans pligter som formand i komitéen for statens sikkerhed (K. G. B.) ɔ: chef for det hemmelige politi. – 25. udnævnes Alexander N. Shelepin til Serovs efterfølger.

Det østtyske førstekammer (Länderkammer) afskaffes.

8.–11. – I Cairo afholdes en afro-asiatisk økonomisk konference med deltagelse fra 39 lande. Konferencen drøfter virkningerne af det europæiske økonomiske fællesskab og vedtager at danne en økonomisk samarbejdsorganisation med sæde i Cairo.

8.–14. – I Accra (Ghana) afholdes en »konference af de afrikanske folk« med deltagere fra 50 partier og fagforeninger i 25 afrikanske lande samt observatører fra de afro-asiatiske lande. Konferencen vedtager en resolution, der fordømmer NATO, OEEC, fællesmarkedet og det planlagte frihandelsområde som organisationer, der tjener imperialismen. Det besluttes at oprette en permanent organisation og et sekretariat med sæde i Accra med den opgave at koordinere uafhængighedsbestræbelserne i Afrika, og som konferencens mål opstilles dannelsen af et commonwealth af frie afrikanske stater.

10. – Koalitionsregeringen af kristelig-sociale og socialister i Luxembourg under Pierre Frieden demissionerer, efter at de kristelig-sociale sammen med de liberale har givet en af de socialistiske ministre et mistillidsvotum. – 19. opløses deputeretkammeret, og der udskrives valg til 1/2 1959.

11. – Tass udsender en regeringserklæring, i hvilken det siges, at ethvert forsøg på med magt at tiltvinge sig adgang til Berlin vil blive betragtet som et angreb på alle Warszawapagtens medlemmer og blive slået tilbage. – 13. U. S. A.'s, Storbritanniens, Frankrigs og Vesttysklands udenrigsministre forhandler i Paris om Berlinspørgsmålet. Der er enighed om at afvise Sovjetunionens krav i noten af 27/11. – 16. Det nordatlantiske råds ministermøde i Paris tiltræder de 4 udenrigsministres erklæring og udtaler, at spørgsmålet kun kan løses gennem en overenskomst med USSR om hele Tysklandsspørgsmålet. – 31. U. S. A., Storbritannien og Frankrig besvarer Sovjetunionens note af 27/11. I svarene, der 29/12 er godkendt af NATO's permanente råd, betones, at man ikke kan forhandle under trusler, men at man i øvrigt er villig til forhandlinger om en løsning af hele det tyske problem.

Den schweiziske forbundsforsamling vælger Paul Chaudet til forbundspræsident for 1959.

Libanons ministerpræsident Rashid Karame erklærer, at han er blevet overbevist

om, at U. S. A. ønsker bedre forhold til de arabiske lande. Libanon er ikke mere bundet af Eisenhowerdoktrinen, men ønsker at føre en strengt neutral politik.

12. – F. N.'s plenarforsamling vedtager en resolution, der fordømmer den fortsatte undertrykkelse af det ungarske folk.

Plenarforsamlingen vedtager at optage Republikken Guinea i FN. Frankrig undlader at stemme.

Ministerpræsident Willem Drees og de øvrige socialdemokratiske medlemmer af den hollandske koalitionsregering indgiver deres afskedsbegæring, efter at generalstaternes andetkammer den foregående dag har ændret et forslag om forlængelse af visse skatteforhøjelser. – 22. Professor Louis Beel (det katolske folkeparti, ministerpræsident 1946–49) danner forretningsministerium, bestående af de ikke-soc.-dem. medlemmer af ministeriet Drees, af hvilke nogle overtager de afgåede ministres porteføljer ad interim. Der udskrives valg til andetkammer 19/3 1959, et år før den normale valgperiodes udløb.

13. – Sovjetunionen advarer Tyrkiet mod at slutte militær overenskomst med U. S. A., idet en sådan vil være rettet mod Tyrkiets fredelige naboer.

16. – Det meddeles officielt, at det kinesiske kommunistiske partis centralkomité 10/12 har imødekommet Mao Tse-tungs ønske om ikke at foreslå ham genvalgt til republikkens præsident. Han fortsætter som formand for partiet.

18. – Ekspertkonferencen i Genéve om forhindring af pludselige angreb (se 10/11) udsætter sine møder på ubestemt tid. Dagen efter udsætter konferencen sammesteds om standsning af forsøgene med kærnevåben sine møder til 5/1 1959.

19. – Det russiske kommunistiske partis centralkomité udtaler en fordømmelse af den partifjendtlige gruppe: Malenkov, Molotov, Kaganovitj, Bulganin og Shepilov.

22. – Det meddeles, at en aftale mellem Sovjetunionen og Den forenede arabiske Republik bl. a. omfatter russisk hjælp til bygningen af 5 flyvepladser i Ægypten. – 28. underskrives en overenskomst mellem USSR og FAR om russisk teknisk hjælp og et lån på 400 mill. rubler til bygningen af Assuandæmningen.

I Marokko danner Abdullah Ibrahim ny regering, i hvilken han selv overtager udenrigsministeriet. Muhammed Aoud fortsætter som forsvarsminister.

23. – Præsident Nasser anklager de syriske kommunister for at være modstandere af sammenslutningen af Ægypten og Syrien og af den arabiske nationalisme. – 29. giver indenrigsministeren meddelelse om arrestation af en gruppe syriske kommunister, der for udenlandsk regning har søgt at sprænge unionen mellem Ægypten og Syrien.

29. – Storbritannien indfører fuld konvertibilitet for »valutaudlændinges« tilgodehavender (»external account«), for så vidt de ikke er opstået ved salg af værdipapirer eller andre kapitaltransaktioner (»security sterling«). De fleste europæiske lande uden for østblokken tager tilsvarende skridt. Som en konsekvens heraf ophører den europæiske betalingsunion (EPU), og den europæiske betalingsaftale (EMA) af 5/8 1955 træder i kraft. I Frankrig forhøjes samtidig liberaliseringsprocenten over for O. E. E. C.-landene fra 40 til 90. Forudsætningen for denne frigørelse af valuta og import er en devaluering på ca. 15 pct. og en stramning af finanspolitikken, bl. a. gennem afskaffelse af subsidier. Desuden afskaffes den automatiske lønregulering efter pristallet. I løbet af 1959 skal gennemføres en ny møntenhed, den »tunge« franc = 100 af de nuværende.

Den argentinske regering beslutter at indføre fri konvertibilitet og ophæve alle importrestriktioner. Argentinas økonomi skal saneres ved hjælp af et amerikansk lån på 329 mill. $ og drastiske besparelser.

DANMARK

Oktober 1958

2. – En dansk delegation under ledelse af finansminister Kampmann har ført nye forhandlinger i London om den færøske fiskerigrænse. Forhandlingsdelegationerne vil mødes igen i nær fremtid for at tage stilling til resultatet af eksperternes fortsatte undersøgelser.

A/S Cheminova har opnået foreløbig tilladelse til at sælge salt, der bliver tilovers ved klorfremstillingen.

3. – Beklædningsindustriens Sammenslutning og Dansk Skrædderforbund opretter »Beklædningsindustriens Brancheudvalg«, der skal beskæftige sig med spørgsmål vedrørende produktivitet, sæsonudjævning og forbedring af samarbejdet mellem arbejder og arbejdsgiver i de enkelte virksomheder.

4. – Det meddeles, at stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, så snart folketingets åbning er overstået, vil lade sig indlægge på hospital for en mindre halsoperation.

6. – På regeringens initiativ er der af Det trafikøkonomiske udvalg under min. f. off. arb. udarbejdet et skøn over omfanget af de offentlige transport- og telekommunikationsinvesteringer, som i de kommende 5 år forudses at ville stige fra 720 til 900 mill. kr. årligt.

Kommissionen ang. landbrugets kreditforhold (nedsat maj 1953) afgiver betænkning nr. 2, hvori man slutter sig til et justitsministerielt udvalgs forslag om forbedret retsstilling for lån mod underpant i løsøre. Kommissionen har endvidere udarbejdet forslag, der åbner adgang til at yde realkreditlån i form af kontantlån.

I Zürich underskrives en aftale om snævert samarbejde mellem SAS og det schweiziske luftfartsselskab Swissair.

Københavns kommune har i regnskabsåret 1957–58 haft et driftsoverskud på godt 29 mill. kr. imod et budgetteret underskud på næsten 16 mill. kr.

7. – Kongen og dronningen ledsaget af tronfølgeren prinsesse Margrethe aflægger besøg i folketinget ved det nye folketingsårs begyndelse. Forinden har tinget konstitueret sig ved at genvælge Gustav Pedersen (s.) som formand og Marius Buhl (v.), Ole Bjørn Kraft (k. f.) og Aage Fogh (r. v.) som henholdsvis 1., 2. og 3. næstformand. Til 4. næstformand vælges i stedet for afdøde Helge Madsen Niels Andersen (rf.). Efter at de kongelige har forladt tinget, fremsætter statsminister H. C. Hansen som bestemt i grundloven en redegørelse for rigets almindelige tilstand og de foranstaltninger, som regeringen vil søge gennemført i den kommende tid.

Det meddeles officielt, at den danske stat fra 1. november overtager den amerikanske flyvebase Narssarssuaq (Blue West I) i Sydgrønland.

8. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen afgiver udenrigsministerposten, der overtages af minister for udenrigsøkonomi Jens Otto Krag. Samtidig henlægges ministeriet for udenrigsøkonomis anliggender pånyt under udenrigsministeriet.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag til – i hovedsagen uændret – ligningslov for 1959–60 og forslag om ændring i lov om investeringsfonds, hvorefter de beløb, der indsættes på spærrede konti i banker og sparekasser, ikke skal indbetales i nationalbanken. Finansministeren fremsætter endvidere forslag om, at personer, der er fyldt 65 eller oppebærer folke- eller invalidepension eller dermed beslægtede ydelser, skal have adgang til at få indløst deres sparebeviser.

Trafikminister Lindberg genfremsætter forslag til lov om et trafikråd for Storkøbenhavn (se 28/3), socialminister Bomholt forslag til lov om pension og hjælp til enker m. fl. (se 14/5), arbejds- og boligminister Bundvad forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse (se 21/5) og handelsminister Philip forslag til lov om forsikringsvirksomhed (se 23/1, 13/5 og 4/6). Handelsminister Philip fremsætter endvidere forslag om ændringer i fondsbørsloven, bl. a. om en tredobling af vekselerernes depoter, og forslag til lov om visse finansieringsinstitutter, der er fremkaldt af planerne om et finansieringsinstitut for håndværk og industri. Ved forslaget åbnes der mulighed for at handelsministeren trods bank- og sparekasselovens bestemmelser kan tillade bank- og sparekassedirektører at indtræde i bestyrelsen for dette og lignende aktieselskaber.

Finansudvalget genvælger Jensen-Broby (v.) som formand.

9. – Boligminister Bundvad fremsætter forslag til lov om leje og forslag til lov om boligbyggeri, indenrigsminister Søren Olesen forslag om ekstraordinær grundskyld og ejendomsskyld til kommunen og forslag om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter og socialminister Bomholt forslag om ændring i lov om folkeforsikring. Tilsammen udgør disse fem forslag regeringens boligpolitiske program, der tilsigter 1) en formindskelse af forskellen mellem huslejeniveauet i den gamle og i den nye boligmasse, 2) en fortsat betydelig boligproduktion, 3) en gradvis afvikling af statsfinansieringen af byggeriet og 4) en gradvis omlægning af de hidtidige subsidieordninger, således at kun de familier får støtte til dækning af boligudgifterne, som virkelig har det behov. Om hovedpunkterne i forslagene henvises til redegørelsen p. 302.

Indenrigsminister Søren Olesen genfremsætter forslag om et levnedsmiddelinstitut, og fiskeriminister Oluf Pedersen foreslår lov om ind- og udførsel af fisk forlænget til 30. juni 1961, således at den får samme løbetid som lov om afsætning af danske landbrugsvarer.

Ragnhild Andersen fremsætter på den kommunistiske gruppes vegne forslag om ændringer i lov om folkeforsikring (nedsættelse af tilgangsalderen til 65 og 60 år).

11. – Fhv. statsminister Erik Eriksen advarer mod at overvurdere betydningen af Landbrugets Afsætningsråd. Det alt overskyggende er markedsplanerne, deres skæbne og vor placering.

18. – På det konservative folkepartis landsrådsmøde i Odense udtaler folketingsgruppens formand, Poul Sørensen, om forsvarssagen, at venstre og de konservative er enige, og at der derfor ingen mulighed er for forlig uden om de konservative. Det oplyses, at partiet nu har over 100 000 medlemmer og siden 1954 er vokset med over 21 000.

Landbrugsministeriet har i medfør af bemyndigelsesloven af 16/6 fastsat betingelser for tilladelse til eksport af sukkerroer til Vesttyskland i sæsonen 1959.

21. – Ved 1. behandling af forslaget om iværksættelse af offentlige arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse går v. og k. f. mod bestemmelsen om statstilskud på indtil 50 pct. til oprettelse af værkstedshuse. Ved 1. behandling af forslaget om et trafikråd for Storkøbenhavn giver et af regeringspartiernes ordførere, retsforbundsmanden Kristian Kristensen, udtryk for store betænkeligheder ved forslaget.

Aksel Larsen fremsætter på den kommunistiske gruppes vegne forslag om ophævelse af de i juni 1957 gennemførte afgiftsforhøjelser for spiritus, vin, øl og tobak og af bestemmelsen i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger om, at tøjskattens virkninger ikke skal indregnes i det lønregulerende pristal.

Udvalget vedr. erhvervsudviklingen i provinsen, nedsat i november 1957 af arbejdsministeren, afgiver betænkning.

Det kommunistiske partis forretningsudvalg beslutter at give Aksel Larsen orlov fra alle partimæssige funktioner indtil centralkomiteens møde 30/10, dagen før partiets 20. kongres.

22. – Efter sin hjemkomst fra Rio de Janeiro, hvor han har forhandlet med de brasilianske myndigheder om samhandelen mellem Danmark og Brasilien, udtaler handelsminister Philip, at handelsgælden til Brasilien på godt 100 mill. kr. skal afvikles gennem leverancer af danske varer. Fra begge sider er man interesseret i at udvide samhandelen, og Danmark vil indtil videre fortsat købe ca. 80 pct. af sit kaffeforbrug i Brasilien.

Folketinget indleder en 2 dages debat om statsministerens åbningstale. Partiernes ordførere er Per Hækkerup (s.), Erik Eriksen (v.), Poul Møller (k. f.), A. C. Normann (r. v.), Niels Andersen (rf.) og Fuglsang, der har afløst Aksel Larsen som kommunisternes politiske ordfører. Under debatten meddeler v. og k. f., at de vil trække deres repræsentanter i det parlamentariske forsvarsudvalg tilbage, idet de ikke i udvalget vil være skjold for en regering, der ikke kan blive enig i forsvarsspørgsmålet. A. C. Normann er betænkelig ved bestemmelsen i § 3 i forslaget til lov om boligbyggeri, hvorefter finansministeren bemyndiges til ikke blot at sælge, men også at købe obligationer til finansiering af boligbyggeri. Foruden gruppernes ordførere tager grønlænderen A. Lynge og det tyske mindretals repræsentant Hans Schmidt ordet, den første bl. a. for at rejse kravet om en 12 mils fiskerigrænse ved Grønland.

Det meddeles, at regeringen vil søge udvej for at stille et beløb på indtil 5000 $ til rådighed for Povl Bang-Jensen som tilskud til omkostningerne ved at få spørgsmålet om hans afskedigelse fra FN's sekretariat prøvet ved højere instanser. Det fremhæves, at bevillingen ikke er udtryk for nogen stillingtagen eller for kritik af den trufne afgørelse.

Danmarks Lærerforenings repræsentantskab vedtager med alle stemmer mod 9 en resolution, der opfordrer undervisningsministeren til at udskyde gennemførelsen af den nye skolelov til 1/8 1960.

23. – I sin svartale beklager den fungerende statsminister, finansminister Kampmann, venstres og de konservatives beslutning om at udtræde af forsvarsudvalget, der herefter vil blive ophævet. Han giver A. Lynge et imødekommende svar.

24. – Under 1. behandling af forslaget om ændring i lov om investeringsfonds foreslår Fanger (k. f.), at alle skatteydere skal have adgang til at hensætte indtil 20 pct. af indkomsten på opsparings- og investeringskonto i bank eller sparekasse og fradrage det indsatte beløb i den skattepligtige indkomst.

25. – I et fælles dansk-norsk-svensk memorandum til O. E. E. C.'s ministerkonference i Paris understreges, at de tre lande er enige om, at en landbrugsordning inden for frihandelsområdet er en betingelse for, at man i det hele taget kan nå til enighed om frihandelsområdets oprettelse, og at landbruget må følge med industrien under aftalernes etapevise ikrafttræden.

26. – Dansk Samling vælger fhv. folketingsmand (af rf.) pastor I. C. Willesen til landsformand i stedet for seminarieforstander Poul Holt.

28. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til toldlov og forslag om ændringer i forbrugsafgiftslove. Toldlovsforslaget tager sigte på indførelse af den internationale toldnomenklatur, den såkaldte Bruxellesnomenklatur, samt en kodificering af toldforvaltningslovgivningen, således at alle lovbestemmelser vedrørende told samles i én lov. Forslaget tilsigter ikke nogen ændring af det samlede toldprovenu, men den nye opstilling af varerne og øget anvendelse af værditold medfører et meget stort antal forskydninger i toldforholdene for de enkelte varer. Ved forslagets gen-

nemførelse tilvejebringes det tekniske grundlag for Danmarks eventuelle deltagelse i de europæiske markedsdannelser, og bl. a. af hensyn hertil foreslås, at den nye toldlov skal træde i kraft 1/1 1959, der er skæringsdato i Rom-traktaten om fællesmarkedet. Samtidig fremsætter den fungerende udenrigsminister, økonomiminister Bertel Dahlgaard, forslag til beslutning angående ratifikation af Bruxelleskonventionerne af 15/12 1950 om klassifikation af varer i toldtariffer og om ansættelse af varers toldværdi.

I sin egenskab af fungerende statsminister fremsætter finansminister Kampmann forslag om forhøjelse af statsydelsen til kongen med ca. 1/4 mill. kr. til ca. 2,8 mill. kr. og forslag om ændring i lov om naturfredning. Ved dette forslag henlægges initiativet til fredningsplaners udarbejdelse til statsministeriet og udarbejdelsen og gennemførelsen til udvalg, hvoraf det foreløbig er hensigten at nedsætte to, et for Nordsjælland og et for Vestjylland.

Handelsminister Philip fremsætter en række lovforslag. Forslag om skoleskibsafgift bygger på en aftale med Dansk Dampskibsrederiforening om forhøjelse af den hidtidige tonnageafgift for at muliggøre skoleskibet »Danmark«s drift også efter at loven af 7/6 1958 har afskaffet den obligatoriske sejlskibstid for vordende navigatører. Krigs- og besættelsestidens midlertidige patentlovgivning foreslås ophævet, og ved forslag om ændring i lov om patenter forhøjes patentafgifterne, som fremtidig skal kunne ændres ved bekendtgørelse uden lovændring. Handelsministeren fremsætter endvidere forslag til en ny varemærkelov og forslag om ændring i lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse (identisk med det i 1957–58 fremsatte forslag, idet dog bortlodningsforbuddet er udgået) (se 11/3 og 20/3), samt forslag om forlængelse af valutaloven for et år.

29. – En dansk delegation under ledelse af direktør Nils Svenningsen, udenrigsministeriet, forhandler i London om fiskerigrænsen ved Færøerne.

Den vesttyske admiral Friedrich Ruge udtaler på en pressekonference, at alle tre våbenarter »fra København til alperne« bør stilles under NATO's centralkommando.

Boligminister Bundvad fremsætter forslag om afvikling af statens garanti for renten af husmandskreditforeningernes og Sønderjyllands Kreditforenings kasseobligationer.

Folketinget afslutter 1. behandling af boligforslagene (se 9/10), der henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Under debatten går v. og k. f. mod forhøjelsen af ejendomsskatterne, men erklærer sig i øvrigt villige til forhandling.

I finansudvalget tiltræder flertallet – regeringspartierne – begyndelsesbevillinger til videnskabeligt byggeri (H. C. Ørsted instituttet og et nyt zoologisk centralinstitut) for i alt 67 mill. kr. V. og k. f. undlader at stemme, idet de hævder, at bevillingerne bør gives ved særlig lov. I samme møde tiltrædes et forslag fra landbrugsministeren om statsgaranti på indtil 100 mill. kr. for en kassekredit til Landbrugets Afsætningsråd.

Udvalget om en ny radioordning afgiver enstemmig betænkning til undervisningsministeren. Radiorådet, der i øjeblikket består af 16 medlemmer, nemlig 6 valgt af lytterorganisationerne, 2 udpeget af dagspressens organisationer, 5 valgt af folketingets 5 udvalgsberettigede partier og 3 udpeget af undervisningsministeren, foreslås udvidet til 18 medlemmer, hvoraf 2 udpeges af undervisningsministeren, 1 af ministeren for off. arbejder, 5 af de udvalgsberettigede partier og 10 af folketinget efter indstilling fra lytterorganisationerne.

30. – Efter afslutningen af møderne i O. E. E. C.'s ministerudvalg (Maudlingkomiteen) udtaler udenrigsminister Krag, at det nu må betragtes som udelukket, at traktaten om frihandelsområdet kan være fuldt færdig 1/1 1959.

31. – Det vesttyske forsvarsministerium erklærer i anledning af admiral Ruges ud-

talelser 29/10, at det i længere tid har været overvejet, hvorledes man mellem Nordkap og Middelhavet kan nå til det bedst mulige samarbejde i det område, hvor midt- og nordafsnittet griber ind i hinanden. Admiral Ruges tanker fortjener overvejelse, men en afgørelse kan kun ske med alle interesseredes samtykke og under varetagelse af deres interesser, og forsvarsministeriet kræver ikke en ensidig løsning.

Danmarks kommunistiske partis 20. kongres åbnes. Blandt gæsterne er sekretær i det russiske kommunistiske parti P. N. Pospelov. Kongressen åbnes af næstformanden Alfred Jensen, og centralkomiteens beretning aflægges af partisekretær Poul Thomsen. Forinden er taletiden fastsat til et kvarter i første og 5 minutter i anden omgang. Et forslag om at give Aksel Larsen længere taletid forkastes med 89 stemmer mod 69.

November 1958

2. – D. K. P.'s kongres vedtager med alle stemmer mod 12 en udtalelse, der vender sig imod revisionismen, som herhjemme har fundet udtryk i Aksel Larsens memorandum (se 15/8) og hans optræden i partidiskussionen. Ved valget af centralkomité meddeler Aksel Larsen, der er bragt i forslag, at han ikke ønsker genvalg. Andre fremtrædende kommunister, som nægter at lade sig genopstille, er de københavnske fagforeningsledere Willy Brauer og Carlo Hermansen. Til partiets formand vælger centralkomitéen Knud Jespersen, formand for Lager- og Pakhusarbejdernes Fagforening i Aalborg og medlem af Aalborg byråd. Aksel Larsen udtaler efter kongressen, at han ikke har truffet beslutning om sin politiske fremtid.

3. – Udenrigsministeriet og det økonomiske sekretariat offentliggør resultatet af en undersøgelse vedrørende afsætningsforholdene for landbrugseksporten. Undersøgelsen er et led i en række undersøgelser af virkningerne af Danmarks eventuelle deltagelse i de europæiske markedsplaner (se 15/9).

Detailpristallet for oktober er opgjort til 444 (1914 = 100), en stigning på 4 points i forhold til juli og på 9 points i forhold til oktober 1957.

4. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag til lov om forsorgen for åndssvage. Efter forslaget bevares det nuværende bestyrelsessystem, men bestyrelserne (for Østifternes og de Kellerske åndssvageanstalter) skal suppleres med medlemmer valgt af folketinget, og der oprettes et rådgivende, initiativtagende og koordinerende organ, statens åndssvagenævn. Landet foreslås opdelt i forsorgsområder, i hvilke der oprettes tilsynsnævn. Adgangen til tvangsanbringelse begrænses, og alle sager om tvangsanbringelse skal afgøres af et uafhængigt nævn. Endvidere foreslås undervisnings- og oplæringspligt for åndssvage fra det 7. til det 18. år.

Paaboel (v.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag om skattefri afskrivninger i boligbyggeriet. Forslaget tilsigter at fremme det private boligbyggeri ved i de første 10 år efter en ejendoms opførelse at tillade skattefri afskrivning på 1 pct. om året af opførelsesomkostningerne. Ordningen skal gælde for ejendomme, hvis opførelse påbegyndes efter 1/1 1959 og inden 1/4 1964.

Nationalbanken mildner restriktionerne vedrørende dollars til rejsebrug. Til turist- og besøgsrejser kan herefter købes indtil 500 $ pr. kalenderår mod hidtil 100 $, og for så vidt angår forretningsrejser afskaffes den hidtidige begrænsning (30 $ pr. dag).

5. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændring i lov om forsikring mod

ulykkestilfælde. Forslaget tager navnlig sigte på erhvervssygdomme og en forhøjelse af de i 1948 fastsatte grænser for erstatningerne.

6. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag om adgang til konvertering af bunden opsparing for skatteåret 1951–52, der med påløbne renter andrager i alt henved 300 mill. kr. Opsparingen skal frigives senest med udgangen af 1959, men forslaget giver mulighed for at ombytte opsparingsbeviset med obligationer med samme pålydende værdi og samtidig få renterne, ialt ca. 30 pct., udbetalt kontant. Opsparingsbeviser på under 500 kr. skal alene kunne ombyttes med obligationer af et nyt præmieobligationslån, medens opsparingsbeviser på 500 kr. og derover kan konverteres til ordinære statsobligationer.

7. – Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om ændring i lov om folkebiblioteker, hvorefter statstilskuddet skal beregnes med 80 pct. af de første 25 000 kr. af de stedlige tilskud og med 40 pct. af de stedlige tilskud herudover. Merudgiften ved denne og andre ændringer anslås til ca. 2,5 mill. kr.

Under 1. behandling af forslaget om forlængelse af valutaloven henstiller H. K. Sørensen (k. f.) til handelsministeren at fremsætte forslag om et effektivt dumpingværn.

I serien om Danmark og de europæiske markedsplaner har udenrigsministeriet og det økonomiske sekretariat udsendt en beretning om konkurrenceforhold og monopolkontrol (se 3/11).

8. – NATO-hovedkvarteret i Paris meddeler, at det ikke har planer om at lægge Danmark ind under den centraleuropæiske kommando sammen med Vesttyskland. (Under den nuværende ordning sorterer Danmark og Slesvig-Holsten sammen med Norge under nordregionens kommando med hovedkvarter i Oslo).

Ved lagtingsvalget på Færøerne bliver socialdemokratiet det største parti med 3584 (1954: 2518) stemmer og 8 (5) mandater, det republikanske parti (Erlendur Paturssons tjodveldisflokkurin) får 3329 (3032) stemmer og 7 (6) mandater, sambandspartiet 3296 (3312) stemmer og 7 (7) mandater, folkeflokken 2470 (2660) stemmer og 5 (6) mandater, det gamle selvstyreparti 812 (908) stemmer og 2 (2) mandater. Desuden får et nyt parti, Færøsk Fremskridtsparti, 404 stemmer og 1 mandat, som tilfalder Kjartan Mohr, der i 1954 valgtes som løsgænger med 323 stemmer. Lagtingets medlemstal er udvidet fra 27 til 30. Valgdeltagelsen er ca. 76 pct. mod 67 i 1954. Ved valget har de nuværende landsstyrepartier – sambandspartiet, folkeflokken og selvstyrepartiet – mistet deres flertal i lagtinget, idet de tilsammen kun udgør 14 af 30 mod hidtil 15 af 27 medlemmer.

9. – Nordisk Råds 6. session åbnes i Oslo af V. J. Sukselainen, der fungerede som præsident ved 5. session i Helsingfors. Ved åbningsmødet vælges Nils Hønsvald, Norge, til præsident, Erik Eriksen, Danmark, Sukselainen, Finland, Emil Jónsson, Island, og Bertil Ohlin, Sverige, til vicepræsidenter. Ole Bjørn Kraft, Danmark, bliver formand for det økonomiske udvalg.

13. – Ved en handelsaftale med Bulgarien er der skabt forudsætninger for en samhandel på ca. 10 mill. kr. mod hidtil ca. 6 mill. kr.

14. – Nordisk Råd vedtager at henstille til regeringerne i Danmark, Finland, Norge og Sverige, at de optager forhandlinger om formerne for det nordiske økonomiske samarbejde, således at sagen, når forudsætningerne for en afgørelse foreligger, kan forelægges parlamenterne. Rådet henstiller endvidere, at regeringerne gør deres forhandlere i O. E. E. C. bekendt med disse synspunkter, og at de i fællesskab gør deres yderste for at søge gennemført en løsning, som kan sikre oprettelsen og styrkelsen af samarbejdet i Europa gennem

dannelsen af et frihandelsområde. For den første rekommandation stemmer alle med undtagelse af Einar Olgeirsson, Island (kommunist), ved afstemningen om den sidste undlader de finske delegerede at stemme.

15. – Nordisk Råds 6. session slutter, efter at der er vedtaget i alt 33 rekommandationer til regeringerne, deriblandt en henstilling om at iværksætte undersøgelser af medlemslandenes muligheder for at udvide handelen og det økonomiske samarbejde i øvrigt med Sovjetunionen og de folkedemokratiske lande. Rådets næste session afholdes i Stockholm i oktober 1959.

Umiddelbart efter Nordisk Råds afsluttende møde afholdes et nordisk ministermøde, hvori fra dansk side deltager den fungerende statsminister, finansminister Kampmann, og økonominister Bertel Dahlgaard. Man drøfter gennemførelsen af Nordisk Råds rekommandation vedrørende rapporten om det nordiske økonomiske samarbejde (se 14/11) og beslutter at afholde et ministermøde i Oslo 20/12. Island vil blive indbudt til at deltage i mødet som observatør. På dagsordenen vil blive optaget de problemer, som det nordiske økonomiske samarbejdsudvalg mener bør tages op til politisk overvejelse, og de spørgsmål, som regeringerne eventuelt finder bør tages op.

Danmarks kommunistiske partis centralkomité ekskluderer Aksel Larsen og opfordrer ham samtidig til at nedlægge sit folketingsmandat, der »tilkommer D. K. P., ikke nogen enkeltperson«. Aksel Larsen erklærer, at han ikke agter at nedlægge sit mandat, men vil finde veje til at forelægge sin sag for vælgerne.

19. – Under konferencen af NATO-parlamentsmedlemmer i Paris erklærer den vesttyske forsvarsminister Strauss på foranledning af lederen af den danske delegation, folketingsmand Per Hækkerup, at han aldrig har sagt, at Danmark skulle flyttes fra nordregionen (med hovedkvarter i Oslo) til centralregionen (hvis hovedkvarter er i Paris) og således i forsvarsmæssig henseende skilles fra Norge. Strauss fremhæver imidlertid, at den tyske flåde bør samles under én kommando og ikke være delt mellem nordregionen (Østersøflåden) og centralregionen (Nordsøflåden).

20. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til finanslov for 1959–60 (se nærmere p. 301). Budgetforslaget indebærer en mindre lempelse af finanspolitikken, idet overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet reduceres lidt, og opkrævningen af stabiliseringslånet ophører. En yderligere lempelse vil efter regeringens opfattelse ikke være forsvarlig, og forslag om nye udgifter eller lempelse af beskatningen vil derfor kun kunne komme i betragtning i den udstrækning, der gennem besparelser kan skabes dækning herfor.

I altinget udtaler undervisningsminister Gislason, at han håber snart at kunne give nye oplysninger om de islandske håndskrifter, idet den danske regering er villig til at genoptage sagen. Undervisningsminister Jørgen Jørgensen udtaler, at den danske regering for et år eller halvandet siden modtog en henvendelse fra Island om genoptagelse af sagen, og at henvendelsen stadig er under overvejelse i regeringen.

21. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag til lov om udførsel af frisk dansk frugt, der for frugtavlens vedkommende skal tilvejebringe en lignende ordning som den, der ved lov om afsætning af danske landbrugsvarer er skabt for landbruget.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om forhøjelse af statsydelsen til kongen; 5(k.) undlader at stemme.

Venstres og de konservatives forslag om skattefri afskrivninger i boligbyggeriet afvises af finansministeren og de andre partiers ordførere.

22. – På et møde af 76 fhv. kommunistiske tillidsmænd besluttes det at iværksætte en landsomfattende indsamling af underskrifter for i overensstemmelse med valgloven at anmelde et nyt parti, socialistisk

folkeparti. Mødet opfordrer Aksel Larsen til at forblive i folketinget som det nye partis repræsentant, hvilket han indvilger i under forudsætning af, at det lykkes at indsamle 14335 underskrifter – lige så mange som det antal stemmer, hvormed Aksel Larsen er valgt til sit kredsmandat i østre storkreds.

24. – I en skrivelse til folketingets formand anmelder Aksel Larsen socialistisk folkeparti som politisk parti og sig selv som dets repræsentant i folketinget.

25. – Den danske regering understreger i en henvendelse til den franske og tyske regering betydningen af, at handelspolitisk forskelsbehandling undgås, når de 6 medlemmer af det europæiske økonomiske fællesskab pr. 1/1 1959 begynder deres indbyrdes afvikling af told og kvantitative restriktioner. Tilsvarende henvendelse vil blive rettet til de andre medlemmer af fællesskabet.

26. – Under en forespørgselsdebat redegør undervisningsministeren for regeringens investeringsprogram for den højere undervisning og videnskabelige forskning og oplyser, at der i de kommende 5 år tænkes anvendt ca. 600 mill. kr. til sådanne investeringer. I dette program indgår flytningen af Danmarks tekniske Højskole og væsentlige udvidelser af rigshospitalet og landbohøjskolen (se 29/10)

Danske Bankers Fællesrepræsentation forelægger boligministeren en skitse til et finansieringsinstitut for udlejningsbyggeriet. (Til finansiering af parcelhusbyggeriet i provinsen har De danske Provinsbankers Forening tidligere besluttet at oprette et særligt institut, Danske Provinsbankers Boligfinansieringsinstitut (se 12/9).

27. – Folketinget nægter med alle stemmer mod 6 (k. og Aksel Larsen (s. f.)) forslagene om ophævelse af afgifter på spiritus, vin, øl og tobak (se 21/10) overgang til 2. behandling.

Nationalbanken har protesteret mod bestemmelsen i boliglovforslagets § 3, hvorefter finansministeren får adgang til at købe og sælge obligationer for at skabe stabile vilkår for nybyggeriet, hvilket efter bankens mening må betyde, at der skal holdes et kunstigt lavt renteniveau for hele kapitalmarkedet. Boligministeren erklærer, at denne fortolkning hviler på en misforståelse af regeringens hensigter.

Der afholdes konstituerende generalforsamling i »Finansieringsinstituttet for Håndværk og Industri A/S«, der er oprettet af nationalbanken, de private banker, sparekasserne, forsikringsselskaberne og industrien (se 14/3).

28. – Den fungerende statsminister, finansminister Kampmann fremsætter forslag om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund. Forslaget går ud på, at overskuddet, der andrager ca. 22,5 mill. kr., skal fordeles mellem de eksisterende nordiske kulturfonds (dansk-norsk, dansk-færøsk, dansk-islandsk) og nye dansk-svenske og dansk-finske fonds.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslagene om indløsning af visse sparebeviser, om adgang til konvertering af bunden opsparing, om visse finansieringsinstitutter, om ændring i patentloven og om ophævelse af krigs- og besættelsestidens midlertidige patentlovgivning samt forslag til ligningslov for 1959–60 – alle enstemmigt.

Forsvarsminister Poul Hansen besvarer en kommunistisk forespørgsel om det dansk-tyske militære samarbejde. Han udtaler, at både regeringen, de danske militære sagkyndige og NATO-hovedkvarteret ønsker Danmarks placering i nordregionen bevaret, og hvad angår en fælles Østersøkommando, deler NATO's militære myndigheder den opfattelse, at den ligeledes bør henhøre under nordregionen. Folketinget tager med alle stemmer mod 6 (k. og Aksel Larsen (s. f.)) ministerens redegørelse til efterretning.

Arbejdsministeren ophæver arbejdsmarkedskomissionen og nedsætter et arbejdsmarkedsråd med departementschef Axel Skalts som formand.

December 1958

1. – Det meddeles, at GATT har godkendt de foreløbige planer om en nordisk toldunion.

De sociale boligselskaber forelægger boligministeren en skitse til et institut til finansiering af selskabernes byggeri, organiseret som en forening af låntagere med solidarisk ansvar (se også 26/11).

2. – Ved folketingets 1. behandling af forslag om ændring af lov om folkebiblioteker gør Østergaard (v.) sig til talsmand for en afgift pr. lånerkort og får tilslutning af Gøting (rf.).

Iflg. dagspressen agter handelsminister Philip at foreslå en ændring af bankloven, hvorved ministeren får adgang til at nægte godkendelse af oprettelse af en ny bank, når det under hensyn til stifternes forhold må anses for uforsvarligt, eller hvis der er fare for, at banken ikke vil blive drevet på normal forretningsmæssig måde. Formanden for Danske Bankers Fællesrepræsentation udtaler, at bankerne ikke ønsker nogen ændring. Den påtænkte lovændring har til formål at give handelsministeren hjemmel til at nægte godkendelse af en ny bank, blandt hvis stiftere er den tidligere ejer af Kobenhavns Kreditbank, direktør Brask Thomsen.

Finansudvalget bevilger 5 mill. kr. til egnsudviklingsrådet og bemyndiger handelsministeren til at yde statslån og statsgaranti for lån til egnsudviklingsprojekter inden for et beløb af 50 mill. kr. V. og k. f. går imod.

3. – Folketinget påbegynder 1. behandling af finanslovforslaget med taler af gruppeordførerne Carl Petersen (s.), Thorkil Kristensen (v.), Thestrup (k. f.), Lannung (r. v.), J. M. Pedersen (rf.) og Alfred Jensen (k.). Desuden taler grønlænderen Elias Lauf. Thorkil Kristensen vender sig imod § 3 i forslaget om boligbyggeri (se 27/11), hvis gennemførelse vil betyde, at der på obligationsmarkedet kommer til at operere to offentlige organer, der måske ofte vil have modstridende opfattelser m. h. t. den rentepolitik, der bør føres. Til slut spørger han finansministeren, om det er rigtigt, at regeringen for tiden afviser skattelettelser, fordi den vil spare sammen til en skattenedsættelse umiddelbart før næste valg, hvilket vil være uforsvarligt. Thestrup er ligesom Thorkil Kristensen betænkelig ved, at staten lægger beslag på en stadig større del af nationalproduktet, og udtaler, at der bag statsbudgettets vækst ligger en bevidst politik fra socialdemokraternes side for at drage det ene område efter det andet ind under statens herredømme. J. M. Pedersen ønsker, at vi skal arbejde os ud af den socialiseringspolitik, der medfører, at staten beslaglægger større og større dele af befolkningens arbejdsindtægter og opsparing, og Lannung advarer imod ved for tidlig skattelettelse at sætte den forbedrede valutastilling og dens virkninger på spil. Han omtaler desuden ligesom senere Lauf den planlagte amerikanske radarstation i Angmagssalikdistriktet i Østgrønland i nærheden af bopladsen Kulusuk og gør sig til talsmand for, at den flyttes eller i det mindste får dansk mandskab. Sagen rejses også i spørgetimen af Per Federspiel (v.). Grønlandsminister Lindberg udtaler, at radarstationen, der er et led i en kæde fra Canada til Island, ikke kan lægges andre steder, og at beboerne i Kulusuk ikke selv har noget imod stationen.

Folketinget forkaster ved 2. behandling af forslag om ændring i lov om investeringsfonds forslag fra v. og k. f. om adgang for alle skatteydere til i investeringsøjemed skattefrit at henlægge højst 20 pct. af den skattepligtige indkomst.

4. – Under den fortsatte finanslovsdebat udtaler finansminister Kampmann til Thorkil Kristensen, at det ikke er hensigten med bemyndigelsen i § 3 i forslaget om boligbyggeri at tilstræbe et bestemt renteniveau. Hvis nationalbanken i en given si-

tuation ikke er af samme opfattelse som finansministeren, må sagen forelægges folketinget. Hertil replicerer Thorkil Kristensen, at det i realiteten vil sige, at man ændrer nationalbankloven. Finansministeren vil gerne vide, om Thorkil Kristensen kan forpligte oppositionen til ikke at fremsætte forslag om skattenedsættelse, men er i øvrigt villig til at garantere, at regeringen ikke vil foretage skattenedsættelser med henblik på en valgsituation. »Det gøres altid ud fra saglige, økonomiske grunde«. Formanden for den konservative folketingsgruppe, Poul Sørensen, udtaler, at der med dannelsen af trekantregeringen er sket en ny opdeling i dansk politik, og at det er en befrielse, at det politiske arbejde nu kan finde sted på baggrund af, at folketingets flertal skifter, hvis der blot flyttes 100 000 stemmer fra regeringspartierne til oppositionen.

5. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag om optagelse af statslån i udlandet svarende til ca. 280 mill. kr. (40 mill. $), hvoraf Den internationale Genopbygningsbank har tilbudt at overtage knap halvdelen, medens resten udbydes på markedet i New York. Provenuet skal dække valutaudgifterne ved investeringsprojekter til ialt 500 mill. kr., nemlig 400 mill. kr. til udbygning af el-værkerne og 100 mill. kr. til anskaffelse af diesellokomotiver til D. S. B.

Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om ændring i lov vedr. personlig skat til kommunen og forslag om afløsning af skat til erhvervskommunen. Baggrunden er forslagene om grundskyld og ejendomsskyld, fremsat i forbindelse med forslag til lov om leje, hvis gennemførelse vil give bykommunerne en merindtægt på 133 mill. kr., i 1959–60 dog kun 68 mill. kr. De nu fremsatte forslag tager sigte på en tilsvarende nedsættelse af den kommunale indkomstskat i forbindelse med en omlægning af det kommunale skattesystem med delvis overgang til proportionalskat som det vigtigste træk. 1) I købstæder og kommuner med over 3000 indbyggere eller en bymæssig bebyggelse med over 500 indbyggere beskattes alle skalaindkomster med samme procent. 2) I hele hovedstadsområdet beskattes skalaindkomster under 20 000 kr. med 14 pct. og højere indkomster efter en progressiv rateskala. 3) Landkommunerne får valget mellem at indføre proportionalbeskatning og beholde det nuværende system. 4) Skalaindkomsterne i byerne og de landkommuner, der vælger proportionalbeskatning, skal beregnes med de nuværende fradrag på selvangivelsen, med hustru- og børnefradrag af samme størrelse som ved statsskatteberegningen samt personfradrag på 2500 kr. for enlige og 4000 kr. for forsørgere (i 1959–60 dog kun 2000 kr. og 3000 kr.). 5) Erhvervsskatteordningen ophæves, foreløbig for 3 år, og for hovedstadsområdet og 9 provinsbyområder, hvor erhvervsskatten har væsentlig økonomisk betydning, indføres afløsningsordninger, således at omegnskommunerne betaler erstatninger til centralkommunerne.

Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændringer i forsorgsloven, folkeforsikringsloven og arbejdsløshedsforsikringsloven. Alle disse forslag er nødvendiggjort ved de af indenrigsministeren fremsatte forslag.

6. – En kinesisk handelsdelegation under ledelse af vice-udenrigshandelsminister Pai Jen ankommer til København.

Boligministeriet bestemmer, at alt civilt offentligt byggeri og statslånsbyggeri skal holdes i gang, så længe temperaturen ikke er under $\div 5^{\circ}$.

FN's administrative domstol afviser Poul Bang-Jensens anmodning om adgang til dokumenter, som han mener er af betydning ved et eventuelt sagsanlæg i forbindelse med hans afskedigelse, og hans påstand om, at disciplinærudvalget har optrådt ulovligt.

9. – Udenrigsminister Krag fremsætter forslag til beslutning om ratifikation af de konventioner, der er oprettet i forbindelse med atomenergisamarbejdet i O. E. E. C.,

nemlig om sikkerhedskontrol og om etablering af et europæisk selskab for kemisk behandling af bestrålede brændselselementer (Eurochemic).

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om forhøjelse af jagttegnsafgiften.

Finanslovsdebatten afsluttes.

Folketinget vedtager forslaget om ændring i lov om investeringsfonds (se 8/10) med alle stemmer mod 5 (k.).

I serien »Danmark og de europæiske markedsplaner« (se 7/11) udsendes en beretning om adgangen til erhvervsudøvelse.

10. – Handelsminister Philip fremsætter forslag om ændringer i konfiskationsloven. Der foreslås en frigivelse af visse værdier, således at kommissariatet, dispensationsnævnet og de øvrige særlige nævn kan ophæves i løvet af 1959. Ministeren oplyser, at konfiskationen af tysk og japansk ejendom 1/11 1957 havde indbragt netto 156 mill. kr. Handelsministeren fremsætter endvidere forslag om ændring i lov om tilsyn med pensionskasser (adgang til friere anbringelse af indtil 15 pct. af de midler, som skal tjene til dækning af kassernes forpligtelser).

Saltudvalget, der under ledelse af professor P. Søltoft undersøger mulighederne for en dansk kaliproduktion, indstiller til ministeriet for offentlige arbejder, at der snarest iværksættes boringer ved Suldrup i Himmerland.

Redaktør Holger Jensen, De samvirkende Fagforbund, udtaler, at de ulovlige strejker i den senere tid ofte har savnet en reel baggrund, men er udslag af kommunisternes forsøg på at skabe uro på arbejdspladserne. Han advarer arbejderne mod misforstået solidaritet.

11. – Folketinget afslutter 2. behandling af boligforslagene (se 9/10), der har strakt sig over 2 dage. I udvalgsbetænkningen er der til de 5 lovforslag stillet i alt 76 ændringsforslag, der alle vedtages med regeringspartiernes, i nogle tilfælde også med oppositionens stemmer. Uden for betænkningen har den kommunistiske gruppe stillet en række ændringsforslag, der alle forkastes. Af vigtigere ændringer kan nævnes, at fristen for afviklingen af »boligstavnsbåndet«, d. v. s. kravet om en vis tids ophold for at blive boligberettiget, for hovedstadsområdet forlænges med 1 år til 3 år, og at der for de store provinsbyer og disses forstadskommuner indføres en frist på 2 år. I forslag til lov om boligbyggeri ændres § 3, således at finansministerens bemyndigelse til at foretage opkøb af obligationer begrænses til 3 år, og desuden skal han forinden rådføre sig med nationalbanken. En anden ændring bestemmer, at staten kan yde garanti for prioritetslån ud over 65 pct. af ejendomsværdien mod 75 pct. i det oprindelige forslag.

12. – Det meddeles, at handelsminister Philip ikke vil fremsætte forslag om ændring i bankloven (se 2/12).

Folketinget vedtager forslag om afvikling af statens garanti for renten af de af husmandskreditforeningerne og Sønderjyllands Kreditforening udstedte kasseobligationer og forslag om skoleskibsafgift, det første enstemmigt, det sidste mod kommunisternes stemmer.

Ved 2. behandling af forslag til toldlov er der stillet 118 ændringsforslag, der alle vedtages. I udvalget har finansministeren tilbudt at nedsætte et udvalg til at undersøge mulighederne for at erstatte importreguleringen med told. I det samtidig behandlede forslag om ændringer i forbrugsafgiftsloven indføres en ændring, hvorefter afgiften af coca-cola nedsættes fra 1 kr. til 20 øre pr. l. Ændringsforslaget vedtages med 92 stemmer mod 5 (k.), medens 27 (k. f. + 3 v.) undlader at stemme. Folketingsbeslutningen ang. ratifikation af konventionerne om Bruxellesnomenklaturen og om ansættelse af varers toldværdi vedtages enstemmigt.

Ved 2. behandling af forslag om iværksættelse af off. arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse foreslår v. og k. f., at afsnittet om udlån til oprettelse af værkstedshuse udgår. Ændringsforslaget forkastes med 78 stemmer mod 31.

Den danske deltagelse i den internationale blokade af skibe under bekvemmelighedsflag udsættes, efter at arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund er enedes om at indbringe spørgsmålet for Den faste Voldgiftsret.

15. – Økonomiminister Bertel Dahlgaard meddeler på en generalforsamling i Skivekredsens radikale venstre med henvisning til sin alder, at han ikke vil lade sig genopstille ved næste folketingsvalg. Økonomiministeren udtaler i øvrigt, at regeringen ikke kan tage hensyn til en opposition, der – som ved bolig- og toldlovforslagene – ikke vil stille ændringsforslag.

Danske Bankers Fællesrepræsentation og Fællesorganisationen af almennyttige danske Boligselskaber har efter opfordring af boligministeren udarbejdet en skitse til et fælles finansieringsinstitut for byggeriet (se 1/12).

16. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om, at afdragstiden for lån til landarbejderboliger nedsættes fra 142 til 60 år.

Ved 2. behandling af forslaget om forlængelse af valutaloven forkastes et ændringsforslag fra venstre om gradvis afvikling af importrestriktionerne. For forslaget stemmer kun v.; k. f. undlader at stemme (H. K. Sørensen stemmer dog imod).

Forslaget om anvendelsen af overskuddet i krigsforsikringsforbundene (se 28/11) møder ved 1. behandling modstand fra v., k. f. og k., der ønsker pengene tilbagebetalt til forsikringstagerne.

17. – Justitsministeriet har nedsat et udvalg til at undersøge spørgsmålet om vidne- og tavshedspligt for advokater, læger og journalister.

18. – Folketinget vedtager forslag om optagelse af statslån i udlandet og forslag om ind- og udførsel af fisk, det sidste enstemmigt, det første mod kommunisternes stemmer. Ved 2. behandling af det sidste forslag er lovens løbetid efter ønske fra v. og k. f. blevet begrænset til 1½ år mod 2 år efter det oprindelige forslag. Folketinget færdigbehandler endvidere bolig- og byggelovsforslagene og de dertil knyttede forslag om ændringer i den kommunale ejendomsbeskatning og folkeforsikringsloven, der alle vedtages med de tre regeringspartiers stemmer mod venstres, de konservatives og kommunisternes stemmer (kommunisternes stemmer dog for forslaget om ændringer i folkeforsikringsloven). Aksel Larsen (s. f.) undlader at stemme. Et kommunistisk forslag til dagsorden, der pålægger regeringen at søge de gældende love om leje og boligbyggeri forlænget til 31/3 1960 og at fremsætte forslag til fremtidig lovgivning efter angivne retningslinier er forinden forkastet med alle stemmer mod 6 (k. + s. f.).

19. – Poul Møller (k. f.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning om indkomst- og formueskat af personer til staten. Hovedpunkter i planen er: 1) Fradragsretten for betalt skat bevares, og de gældende opsparingsfradrag forøges fra 1000 til 1500 kr. for forsørgere og fra 600 til 750 kr. for ikke-forsørgere. Desuden åbnes der adgang til en vis fradragsret for bidrag til kulturelle, sociale og religiøse formål. 2) Der indføres et eksistensfradrag på 5000 kr. for ægtepar og 2500 kr. for enlige, børnefradraget forhøjes til 1000 kr. pr. barn (gældende for alle hjemmeværende børn under 22 år, der sambeskattes med familieoverhovedet). Det samme beløb kan fradrages for hver nærbeslægtet, der bor hos og i det væsentlige forsørges af skatteyderen. Hustrufradraget halveres (fra højst 2000 til højst 1000 kr.). 3) Der indføres en proportionalskat (grundskatten) på 20 pct. af skalaindtægten og for skalaindtægter over 10 000 kr. desuden en progressiv suppleringsskat. 4) Den nuværende børnetilskudsordning erstattes med en ordning, hvorefter skatten reduceres med et vist beløb pr. barn for skalaindtægter under en vis størrelse. Overstiger reduktionsbeløbet skattekravet, udbetales forskellen kontant.

5) Formueskattegrænsen forhøjes fra 50 000 til 100 000 kr., og formuer under 400 000 kr. får skattelettelse. Reformen regnes at ville bevirke en nedgang i statens indtægter på ca. 250 mill. kr., og forslagsstillerne ønsker dette indtægtstab dækket ved afvikling af statens udlån til boligbyggeri m. v.

Alfred Jensen fremsætter på det kommunistiske partis vegne forslag om ændringer i arbejdsløshedsforsikringsloven (om forhøjelse af dagpenge, børnetillæg, huslejehjælp og brændselshjælp samt om afskaffelse af karenstidsbestemmelserne).

Folketinget færdigbehandler forslag om ændringer i fondsbørsloven, forslag om iværksættelse af offentlige arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse samt forslag om forlængelse af valutaloven, der alle vedtages enstemmigt, idet dog v. og k. f. undlader at stemme for de to sidste.

Mellem det østtyske udenrigshandelskammer og de store erhvervsorganisationer er der sluttet aftale om en samhandel i 1959 på 100 mill. kr. hver vej.

Atomreaktor nr. 2 sættes i gang på Risø (nr. 1 blev sat i gang 15/8 1957).

23. – En ny handelsaftale med Vesttyskland har gyldighed for 3 år og løber videre, hvis den ikke opsiges af nogen af parterne i oktober måned det 3. år. De danske og tyske kontingenter for ikke-liberaliserede varer, herunder de tyske kontingenter for danske landbrugsvarer, svarer i det væsentlige til de hidtil gældende; noget smørkontingent er ikke opført på den tyske liste, men i januar skal der i det dansk-tyske regeringsudvalg forhandles om en dansk smøreksport til Vesttyskland. Forbundsregeringen har erklæret, at den vil søge parlamentarisk tilslutning til, at tolden for såvel kontingenterede som liberaliserede landbrugsvarer nedsættes med 10 pct., dog højst til fællesmarkedets fælles ydre toldsats. Fra dansk side har man henstillet, at en toldnedsættelse på 10 pct. også gennemføres for varer, for hvilke de seks landes fælles ydre toldtarif endnu ikke er fastlagt, i særdeleshed for ost. Aftalen præjudicerer ikke Danmarks stillingtagen til de foreliggende markedsplaner.

Fhv. finansminister Thorkil Kristensen udtaler til »Vejle Amts Folkeblad« om venstres og de konservatives forslag til skattereform, at det er forkert at foreslå skattelettelse uden virkelig kompensation, og derfor er han ikke medforslagsstiller.

28. – Handelsministeriet meddeler, at den danske regering i forvejen var orienteret om den britiske regerings beslutning om indførelse af fri sterlingkonvertibilitet for »valutaudlændinge« og efter forhandling med nationalbanken har godkendt, at denne ændrer reglerne for handelen med danske kroner efter tilsvarende principper.